

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma Sosionomi AMK

ASOSSS13

2016

Anu Langhed

VANHEMPIEN OSALLISUUS LAPSEN VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

- Vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia vanhempien osallisuudesta Kartanonpuiston päiväkodissa

OPINNÄYTETYÖ (AMK / YAMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma, Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2016 | 43+5

Anu Langhed

VANHEMPIEN OSALLISUUS LAPSEN VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESTA

- Vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia vanhempien osallisuudesta
kartanonpuiston päiväkodissa

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa vanhemmat ovat osallisina lapsensa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Vanhempien osallisuus on kirjattu varhaiskasvatusta ja esiopetusta määrittävään lainsäädäntöön, sekä asiakirjoihin. Käytännössä kuitenkin jokainen päiväkotitoiminta ja päiväkotitoiminta-, sekä esiopetusryhmä ovat muodostaneet oman toimintakulttuurinsa, jossa vanhempien osallisuus huomioidaan ryhmäkohtaisesti käytössä olevin menetelmin.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tutkia, miten kartanonpuiston päiväkodissa vanhempien osallisuus toteutuu tällä hetkellä, sekä miten vanhempien osallisuutta voitaisiin Kartanonpuiston päiväkodissa kehittää. Teoreettisena taustana tutkimukselle esitettiin Bronfenbrennerin ekologista teoriaa, sekä kasvatuskumppanuutta.

Tutkimus toteutettiin Kartanonpuiston päiväkodissa keuhväällä 2016. Tutkimusmenetelminä käytettiin vanhemmille suunnattua teemahaastattelua, sekä päiväkodin kasvatustehtävissä toimivalle henkilökunnalle lomakehaastattelua. Haastatteluilla saatuja tutkimustuloksia peilattiin teoreettiseen viitekehukseen, sekä huomioitiin kehittämissuhteudet.

ASIASANAT:

Osallisuus, vanhempien osallisuus, kasvatuskumppanuus.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in social services, Child-, youth- and familywork

2016 | 43+5

Anu Langhed

PARENTAL INVOLVEMENT IN CHILDHOOD EDUCATION AND PRE-SCHOOL

- Experiences of parental involvement in Kartanonpuisto day-care center by parents and educators

In early childhood education pre-school education the children's parents participate in the planning and evaluation. The very definition of parental participation is included in the legislation as well as the documentation of early childhood and pre-school education. In practice, however, each day-care center, pre-school and day-care group has formed their own operational culture and methods in how parental involvement actualizes in practice.

The object of this research is to find out how parental involvement actualizes in Kartanonpuisto day-care center at the moment, and how it can be developed. Theoretical frame of reference is Bronfenbrenner's theory: The ecology of human development and parental partnership.

The research was conducted in Kartanonpuisto day-care center in the spring of 2016. The research methods were themed interviews aimed at the parents, as well as day-care centre's educators interviews with written questionnaires. The research findings from the interviews were then compared with the theoretical framework, whilst taking to account the development proposals.

KEYWORDS:

Involvement, parental involvement, parental partnership

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSEN JA ESIOPETUKSEN KONTEKSTISSA	8
2.1 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa	8
3 VANHEMMAT JA VARHAISKASVATUS LAPSEN KEHITYKSEN TUKENA	10
3.1 Ekologinen teoria lapsen kehityksestä	10
3.2 Kasvatuskumppanuus	11
3.3 Omaha-ohjaus ja pienryhmätoiminta	14
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	16
4.1 Tutkimustavoite- ja tehtävät	16
4.2 Haastatteluprosessin eteneminen	18
4.3 Tutkimusaineiston hankinta	19
4.4 . Tutkimusaineiston analysointi	21
5 TUTKIMUKSELLA SAATUJA TULOKSIA	23
5.1 Vanhempien osallisuuden määrittely ja osallisuuden kokemukset	23
5.2 Vanhempien osallisuuden toteutuminen	24
5.3 Vanhempien osallisuuden tukeminen	28
5.4 Vanhempien osallisuuden kehittäminen	31
6 TULOSTEN YHTEENVETO JA TARKASTELU	34
6.1 Osallisuuden määrittely	34
6.2 Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut	35
6.3 Vanhempainillat	36
6.4 Vanhempien osallisuuden kehittäminen	37
7 POHDINTA	39
7.1 Tutkimuksen luotettavuus	39
7.2 Tutkimuksella saatu oma ammattiosaaminen	40
LÄHTEET	42

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje koteihin opinnäytetyön haastatteluista

Liite 2. Lupa haastateltavalta haastattelumateriaalin käyttöön opinnäytetyössä

Liite 3. Vanhempien teemahaastattelun kysymysrunko

Liite 4. Henkilökunnan tiimihaastattelu kyselylomake

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatustlain mukaisesti varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kokonaisuutta, jonka muodostavat lapsen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatus, opetus ja hoito, jonka pääpainopisteenä on pedagogiikka (Varhaiskasvatustlaki 580/2015). Tässä tutkimuksessa pääpaino on vanhempien ja kasvattajien välisellä yhteistyöllä varhaiskasvatuksessa, korostaen vanhempien osallisuutta lapsen varhaiskasvatuksessa.

Vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa on tutkittu kohtalaisen vähän, verrattuna esimerkiksi lasten osallisuuteen varhaiskasvatuksessa. Lähtiessäni tutkimaan osallisuutta huomasin hyvin pian vanhempien osallisuuden olevan yleisesti katsottuna osa kasvatuskumppanuutta, joka on tällä hetkellä käytössä oleva vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan yhteistyön muoto. Niinpä aloin laajentamaan teoreettisen viitekehýkseni osa-aluetta myös kasvatuskumppanuuteen.

Terminä osallisuus on tällä hetkellä pinnalla yhteiskunnallisesti. Osallisuudesta ja osallistamisesta puhutaan yleisesti yhteiskunnassa, sekä sosiaali- ja terveysalalla, kun viitataan yksilön vastuuseen omasta hyvinvoinnistaan. Esimerkiksi Osallisuuden edistäminen on riskiryhmien osalta kirjattu sisältöalueeksi sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliseen kehittämissuohjelmaan, KASTE 2012–2015 (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämissuohjelma 2012, 20).

Lohjalla osallisuus on myös tällä hetkellä esillä, myös varhaiskasvatuksessa. Lohjan kasvatuksen ja opetuksen kehittämissuohjelmassa 2014–2021 sivistystoimen toimenpiteissä mainitaan palveluiden joustava tuottaminen asukkaita osallistaen (www.lohja.fi).

Lohjan kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden esitteessä taas puhutaan kasvatuskumppanuudesta ja siitä miten vanhemmat osallistuvat lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin, sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan osaamiseen vanhempien osallisuuden tukemisessa varhaiskasvatustlain mukaisesti (www.lohja.fi).

Vuonna 2011 Pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö VKK-Metro teki kyselyn vanhempien osallisuudesta päivähoitossa. Samassa kyselyssä selvitettiin myös pääkaupunkiseudun varhaiskasvatuksen tiimien osallisuuden kokemuksia. Tutkimuksen raportissa ”lähes aina sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa” (Venninen ym, 2011.) todetaan vanhempien osallisuuden toteutuvan parhaiten päivittäisissä kohtaamisissa, eli lapsen päivähoitoon tuonti- ja päivähoitosta hakutilanteissa,

sekä vanhempien tekemien aloitteiden toteuttamisessa (Venninen ym, 2001. 1). Nämä osa-alueet sisältyivät myös oman tutkimukseni vanhemmille suunnatun teemahaastattelun sisältöön.

Tämän kvalitatiivisen tutkimukseni raportti rakentuu siten, että teoreettisena viitekehystenä käytän Bronfenbrennerin ekologista teoriaa, se kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuutta. Lisäksi vanhempien osallisuus on huomioitu varhaiskasvatuksen asiakirjoissa ja laeissa. Teoreettista viitekehystä, sekä lakien ja asiakirjojen osallisuus -sisältöä hyödynnän haastatteluilla saamieni aineistojen analysoinnissa. raportissa kuvaan myös tutkimuksen prosessia ja sen etenemistä, sekä pohdin omaa oppimistani ja arvioin tutkimuksen luotettavuutta.

2 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSEN JA ESIOPETUKSEN KONTEKSTISSA

Lähdettäessä tutkimaan osallisuutta, on ensin oleellista selvittää mitä osallisuudella tarkoitetaan. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen määritelmän mukaisesti osallisuus yleisenä käsitteenä tarkoittaa tunnetta, joka muodostuu yksilölle hänen ollessaan osallisena yhteisössä, jossa hän saa osakseen arvostusta, tasavertaisuutta ja luottamusta. Kokeemus osallisuudesta, sekä sosiaalisten verkostojen olemassa olo ennaltaehkäisevät syrjäytymistä ja tukevat yksilön hyvinvointia (Rouvinen-Wilenius & Koskinen-Ollonqvist 2011, 50, www.thl.fi). Sosiaalisia taitoja opettelemalla, kuten itsestä ja muista vastuun ottamista, sekä tuen ja myötätunnon osoittamisen oppimisella kasvetaan osallisuuteen (Järvinen & Mikkola 2015, 10). Varhaiskasvatuksen osalta osallisuus teeman alle voidaan sisällyttää sekä vanhempien, että lasten osallisuus. Osallisuus määräytyy varhaiskasvatusta ja esiopetusta ohjaavasta lainsäädännöstä, sekä suunnitelmista; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuodelta 2005 ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet vuodelta 2014.

2.1 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Elokuussa 2015 voimaanastuneen varhaiskasvatustlain mukaan Lapsen vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lain mukaisesti lasten vanhemmille tai muille huoltajille on säännöllisesti järjestettävä mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin (Varhaiskasvatustlaki 580/2015). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) mukaan vanhempien osallisuus pitää sisällään vanhempien mahdollisuuden osallistua omaa lasta koskevan varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä arviointiin. Vanhemmilla tulee olla myös mahdollisuus osallistua kunnan ja yksikön laatimaan yhteisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kasvatuskumppanuus ja sen hengessä toimiminen ovat myös yksi vanhempien osallisuuden ulottuvuuksia. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31-32).

Esiopetusta määrittää perusopetuslaki. Kunnan on järjestettävä esiopetus jokaiselle esiopetusikäiselle lapselle kunnassa. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnalla on esiopetuksen

järjestämisvelvollisuus. Joulukuussa 2014 päivitetyn esiopetusta koskevan pykälän mukaan esiopetukseen osallistuminen on velvoittavaa ja lapsen huoltajalla onkin velvollisuus huolehtia siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen, tai esiopetusta vastaavaan toimintaan, jolla on vastaavat sisällölliset vaatimukset kuin esiopetuksella (Laki perusopetuslain muuttamisesta 1040/2014).

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa vanhempien osallisuus on huomioitu huoltajan kanssa tehtävänä yhteistyönä. Tämä yhteistyö pitää sisällään keskustelua esiopetuksen henkilökunnan ja huoltajien välillä huoltajien kasvatusnäkemyksistä, perheen ja esiopetuksen arvoista sekä lapsen taustoista. Keskusteluun sisällytetään esimerkiksi aikaisempia oppimiskokemuksia, kasvuympäristö ja lapsen kiinnostuksen kohteet. Yhdessä huoltajien kanssa laaditaan suunnitelma lapsen esiopetukselle, jota arvioidaan ja päivitetään yhteisesti. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on myös huomioitu perheiden monimuotoisuus. Perhemuodot ovat muuttuneet moninaisemmiksi, esimerkiksi maahanmuuttajaperheitä on asiakasryhmässä enemmän. Myös lapsen kasvuympäristön merkitys ja tuntemus huomioidaan esiopetuksen opetussuunnitelmassa. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, 46).

3 VANHEMMAT JA VARHAISKASVATUS LAPSEN KEHITYKSEN TUkena

Päivähoidon ja vanhempien välinen suhde on muokkautunut varhaiskasvatuksen historian aikana. Siihen ovat vaikuttaneet eri aikakausiin kuuluneet yhteiskunnalliset näemykset hoito- ja kasvatusinstituution ja perheen välisestä suhteesta. Nykyään puhutaan kasvatuskumppanuudesta, mutta sitä edeltäneitä yhteistyömuotoja on ollut esimerkiksi vanhempainvalistus, vanhempainkasvatus, kotien kasvatustyön tukeminen ja vanhempainvaikuttaminen (Alila ym. 2014, 41). Aina kasvattaminen on kuitenkin ollut yhteisöllistä ja lapsen oppimisen sekä hyvinvoinnin edellytyksenä ovat positiivinen kasvuympäristö sekä ihmissuhteet (Järvinen & Mikkola 2015, 10-11). Vanhempien ja varhaiskasvatuksen välislinen suhde tulee näkyväksi Bronfenbrennerin ekologisen teorian kautta.

3.1 Ekologinen teoria lapsen kehityksestä

Urie Bronfenbrenner oli yhdysvaltalainen psykologi, joka on kehittänyt ekologisen teorian lapsen kehityksestä. Ekologisen teorian mukaan lapsen oppiminen ja kasvaminen tapahtuu yhteydessä eli kontekstissa hänen ympäristönsä kanssa (Salminen & Tynninen 2011,17).

Ekologista teoriaa voidaan soveltaa silloin, kun halutaan tarkastella kehittyvän yksilön vuorovaikutusta niissä ekologissa ympäristöissä joihin hän on vuorovaikutuksessa (Karila ym. 2001, 205). Bronfenbrennerin mukaan näitä ekologisia ympäristöjä, eli systeemejä on neljä kappaletta: mikrosysteemi, mesosysteemi, eksosysteemi ja makrosysteemi. Ekologisen teorian keskiössä on kehittyvä lapsi ja teorian mukaiset systeemien tasot rakentuvat keskiön, eli lapsen ympärille (Salminen & Tynninen 2011, 17-18).

Yksilöstä eli lapsesta lähin systeeminen taso on nimeltään mikrosysteemi (Bronfenbrenner 1996, 8.) Tähän mikrosysteemien tasoon kuuluvat lapsen koti ja perhe, sekä päiväkodissa olevalla lapsella päiväkodin kasvuympäristö (Salminen & Tynninen 2011, 17). Mikrosysteemit sisältävät rooleja, toimintoja ja ihmisten välisiä suhteita. Olennaista on, miten mikrosysteemien vaikutuksen keskiössä oleva lapsi kokee nämä lähiympäristönsä osat ja miten ne vaikuttavat hänen kehitykseensä (Karila ym. 2001, 208).

Lapsen mikrosysteemien ympärille muodostuu seuraava ekologisen taso, jota Bronfenbrenner nimittää mesosysteemiksi, eli mikrosysteemien tasoksi (Bronfenbrenner 1996, 25). Bronfenbrennerin mukaan mesosysteemi voi vaikuttaa lapsen kehitykseen yhtä paljon, kuin erilliset mikrosysteemit (Bronfenbrenner 1996, 3).

Seuraava ekologinen systeemi on eksosysteemi. Eksososteemissa vaikutus lapsen kehitykseen on väliillistä. Esimerkiksi vanhempien työolot ovat yksi merkittävä lapsen kehitykseen vaikuttava eksosysteemisen tason osa (Karila ym. 2001, 209).

Eksosysteemisen kehän ympärillä on makrosysteemi. Makrosysteemi käsittää lapsen ja hänen perheensä ulkopuolisen ympäristön. Makrosysteemiin kuuluvat esimerkiksi yhteiskunnan asenteet ja lait sekä poliittinen päätöksenteko, joka vaikuttaa esimerkiksi perhepalveluiden saatavuuteen (Salminen & Tynninen 2011, 17).

Tutkittaessa vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa tästä teoriasta keskeiseksi nousee edellä kuvattu Bronfenbrennerin näkemys siitä, miten mikrosysteemien systeemi, eli mesosysteemi voi vaikuttaa lapsen kehitykseen yhtä paljon, kuin erilliset mikrosysteemit. Mesosysteemiin voidaan katsoa kuuluvaksi tässä tutkimuksessa lapsen vanhemmat, sekä varhaiskasvatus- tai esiopetusympäristö yhdessä.

3.2 Kasvatuskumppanuus

Ekologinen teoriaa ja kasvatuskumppanuutta voidaan tarkastella rinnakkain, jolloin kasvatuskumppanuus voidaan nähdä osaksi ekologisen teorian mukaista kodin ja päiväkodin rinnakkain kulkevaa yhteistyötä (Lämsä 2013, 31). Kirsi Järvisen ja Petteri Mikkolan mukaan kasvatuskumppanuus on merkittävä tekijä osallisuuden toteutumiseksi varhaiskasvatuksessa (Järvinen & Mikkola 2015, 10). Myös tutkimushaastattelujen vastausten perusteella osallisuus rinnastettiin kasvatuskumppanuteen. Kasvatuskumppanuus on osa vanhempien osallisuutta valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet-asiakirjassa. Kartanonpuiston päiväkodissa on toteutettu myös kasvatuskumppanuus työyhteisökoulutus toimikaudella 2011–2012.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen mukaan kasvatuskumppanuus pohjaa lapsenoikeuksien yleissopimukseen (www.thl.fi). Lapsenoikeuksien yleissopimuksen vanhemman oikeutta, vastuuta ja velvollisuutta tarjota lapselle tämän kehitystason mukaista ohjausta ja neuvoa tulee kunnioittaa. Myös lapsen huolenpidossa on huomioitava vanhemman oikeudet ja velvollisuudet (Lapsenoikeuksien yleissopimus 60/1991).

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan lapsen kanssa toimivan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien sitoutumista siihen, että molemmat tahot tukevat lapsen oppimista, kasvua ja kehitystä tietoisesti. Lähtökohtana kasvatuskumppanuudelle on tasavertainen vuorovaikutus vanhempien ja varhaiskasvatuksen välillä (Kaskela & Kekkonen 2006, 11; Kekkonen 2012, 21; www.thl.fi). Kasvatuskumppanuusajattelu vanhempien ja varhaiskasvatuksen välisenä yhteistyönä on ensimmäistä kertaa kirjattu valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista, vuonna 2002. Kasvatuskumppanuusajattelun voi siis nähdä suhteellisen tuoreeksi työskentelyn muodoksi suomalaisessa varhaiskasvatuksen historiassa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) kasvatuskumppanuus on yksi vanhempien osallisuuden osa-alueista. Vanhemmalla on pääasiallinen oikeus, sekä vastuu lapsen kasvatuksesta ja kehityksestä lastensuojelulain mukaisesti (Lastensuojelulaki 417/2007), mutta varhaiskasvatuksessa kasvattajalta löytyy ammatillinen osaaminen ja tieto, sekä vastuu kasvatuskumppanuuden mukaisen tasavertaisen suhteen luomisesta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31).

Keskeisiä kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus.

Kuulemisella eli kasvatuskumppanuudessa kuulevalla suhteella, tarkoitetaan läsnä olevaa kuuntelua. Läsnä olevassa kuuntelussa aidosti kuullaan toisen ihmisen puhe, sen sisältämät asiat ja ajatukset. Oleellista kuulemisessa on se, että keskustelussa kuultuna osapuolena oleva henkilö tuntee tulleensa aidosti kuulluksi (Kaskela & Kekkonen 2006, 34).

Kuuleminen on edellytys **dialogille**, eli vuoropuhelulle ja keskustelulle. Eriävät mielipiteet, rehellisyys ja suorapuheisuus kuuluvat dialogiin. Dialogille pohjaa rakentaa kasvatuskumppaniin luotu kunnioittava suhde (Kaskela & Kekkonen 2006, 38). Dialogissa oleellista on toisen ajatusten huomioiminen ja niiden rakentaminen yhteiseksi ajatteluksi. Dialogi mahdollistaa lapsen kasvatustilanteen etenemisen ja vahvistaa vanhempien ja kasvattajien yhteisöllisyyden tunnetta. Dialogilla on mahdollista myös tukea vanhemmuutta haastavissa tilanteissa (Kaskela & Kekkonen 2006, 39-40). Dialogia käydään päivittäisissä kohtaamisissa sekä kasvatustilanteissa.

Kuuleminen mahdollistaa myös **kunnioituksen**. Ihminen haluaa tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on. Kunnioituksella viestitään juuri sitä, että ollaan valmiita hyväksymään

toinen ihminen ehdoitta. Monikulttuurisuus ja erilaisuus ovat haaste kunnioitukselle, samoin eriävät arvot. Tällaisissa tilanteissa kuuleminen mahdollistaa kunnioituksen synty-
misen. Toisen näkemyksiä kuulemalla ja erilaisuuteen ja erilaisiin arvoihin tutustumalla
voidaan rakentaa kunnioittava suhde vanhemman ja kasvattajan välillä (Kaskela & Kek-
konen 2006, 34).

Neljäs kasvatuskumppanuuden periaate on **luottamus**. Luottamus syntyy ja kasvaa
kuulemisesta ja kunnioituksesta ja se vaatii pohjaksi tiivistä dialogia. Luottamuksen
syntyminen vie aikaa ja sen yksi peruspilari on työntekijän ja lapsen välinen suhde. Se
miten kasvattaja huomio lapsen ja välittää tuntemuksensa lapsesta vanhemmalle arjen
kohtaamisissa, vaikuttaa vanhemman luottamuksen syntymiseen. Jos vanhemmalla on
huonoja kokemuksia varhaiskasvatuksesta entuudestaan, voi luottamuksen synnyttämi-
nen olla vaikeaa (Kaskela & Kekkonen 2006, 36-37).

Kasvatuskumppanuutta työssään toteuttaessa on tärkeää huomioida, että kasvatus-
kumppanuudessa jokainen vanhemman ja kasvattajan välinen kumppanuus-suhde on
erilainen. Perheillä on erilaisia tarpeita ja näkemyksiä, myös yhteistyön määrän tarve on
perhekohtainen. Jotkut vanhemmista kokevat tarvitsevansa kasvatuskumppanuutta
enemmän, kuin toiset vanhemmat. Ei ole olemassa yhtä kaikille sopivaa tapaa toimia
(Weinberger ym. 2005, 138; Koivunen & Lehtinen 2015, 115).

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisesta. Lapsen aloittaessa päivähoiton sovitaan
tutustumiskäynti lapsen ja perheen kotiin. Tavoitteena tutustumiskäynnillä on käydä kes-
kustelua lapsen päivähoiton aloituksessa, siihen liittyvistä käytännöistä sekä perheen
toiveista ja odotuksista (Kaskela & Kekkonen 2006, 41, Bardyn ja Känkäsen 2005, 22
mukaan). Tässä tutustumisvaiheessa käydyssä aloituskeskustelussa annetaan vanhem-
malle puheenvuoro hänen omassa ympäristössään, eli kotona. Koti ympäristönä tuo
vanhemmalle turvaa ja madaltaa kynnystä puhua odotuksistaan ja päivähoiton aloitta-
misen tuomista muutoksista. Perheen kotona tapahtuva keskustelu konkretisoi keskus-
telun sisältöä kasvattajalle paremmin, kuin päiväkodin ympäristö (Kaskela & Kekkonen
2006, 41). Aloituskeskustelussa vahvistetaan vanhempia lapsen päivähoiton aloituksen
valmistelussa. Kun aloituskeskustelussa käydään läpi vanhempien odotuksia, toiveita ja
asenteita, sekä myös pelkoja, vanhemman on helpompi tukea lastaan (Kaskela & Kek-
konen 2006, 41).

Perheen kotiin tehdyn tutustumiskäynnin ja aloituskeskustelun jälkeen lapsi ja perhe tulevat tutustumaan päiväkotiin. Siitä käytetään nimitystä tutustumisjakso. Tutustumisjaksosta, sen pituudesta ja sisältöalueista on ennalta sovittu vanhempien kanssa. Tutustumisjaksolla lapsi tutustuu päiväkotiympäristössä päiväkodin kasvattajaan, joka on heillä käynyt jo kotona tutustumiskäynnillä ja pitänyt aloituskeskustelun. Tutustumisjaksolla lapsen on helpompaa rakentaa luottamusta kasvattajaan. Lapsen kotiutuminen päiväkotiin vaatii siis vanhempien ja kasvattajien tiivistä yhteistyötä. Lapsen tunteita ja kokemuksia jakamalla lisääntyy kasvattajan sensitiivisyys lasta kohtaan (Kaskela & Kekkonen 2006, 43-44).

Kasvatuskumppanuuden keskeinen tehtävä onkin tuoda koti ja päivähoito lähelle toisiinsa. Vanhempien rinnalla päiväkodin kasvattajat osallistuvat lapsen jokapäiväiseen hoitoon ja kasvatukseen. Edellä mainittu rinnalla – termi tarkoittaa sitä, että kumppanuudessa päivähoiton kasvattaja asettuu kulkemaan vanhemman rinnalla. Ensisijaista tässä rinnalla kulkemisessa on vanhemmalle luotava kokemus siitä, että päivähoiton henkilökunta on toiminnassaan yhteisymmärryksessä vanhemman kanssa lapsen parhaaksi (Kaskela & Kekkonen 2006, 20).

3.3 Omahoitajuus ja pienryhmätoiminta

Lapselle on varhaiskasvatuksessa valittu omahoitaja, jonka vastuulla on lapsen arjen sujuminen. Omahoitajan rooli korostuu lapsen aloittaessa päivähoiton, sillä omahoitaja on usein se, joka käy perheen kodissa lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa. Omahoitajan vastuulla on usein myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelman täyttäminen yhdessä lapsen vanhempien kanssa. Omahoitajan ja vanhempien välinen yhteistyö on tiivistä, ja omahoitajuuteen kuuluu tiedon siirto muulle päivähoiton henkilökunnalle lapsen arjen tapahtumista. Omahoitaja ei välttämättä jokaisena päivänä itse ole lapsen vanhempien kanssa yhteydessä (Mikkola & Nivalainen 2010, 34).

Kartanonpuiston päiväkodissa omahoitajuus on käytössä edellä kuvatulla tavalla ja päiväkodissa lapset toimivat pienryhmissä. Kartanonpuiston päiväkodissa on kuitenkin ryhmäkohtaisia eroja siinä, kuinka tiiviisti omahoitajuus on sidottu pienryhmittämiseen. Pienryhmiä voidaan muodostaa lapsiryhmästä erilaisten toimintojen, tai esimerkiksi ikäryhmän mukaan. Keskeistä pienryhmälle on sen pysyvyys. Pienryhmätoiminta mahdollistetaan tiimityöllä, eli tiimin muodostavat lapsiryhmän kasvattajat (Marjanen ym. 2013, 158).

On tärkeää, että lapselle syntyy kiintymyssuhde päiväkodin kasvattajaan. Puhutaan toissijaisesta kiintymyssuhteesta, jolle tosin on edellytyksenä se, että lapselle on syntynyt kiintymyssuhde ensisijaiseen kiintymiskohteeseen, eli yleensä vanhempaan. Kun lapsi kokee, että päivähoidon kasvattaja hoivaa häntä, vastaa hänen tarpeisiinsa sekä viettää aikaa hänen kanssaan lapsi kiintyy kasvattajaan. Tällöin kasvattajasta tulee lapsen toissijainen kiintymyskohde. Tässä suhteessa on oleellista se, että toissijaisen kiintymyksen kohde, eli päiväkodin kasvattaja kykenee tukemaan myös lapsen varsinaista kiintymyskohdetta, eli vanhempaa. Toissijainen kiintymyskohde ei kuitenkaan korvaa ensimmäistä kiintymyskohdetta. (Salminen & Tynninen 2011, 30). Usein lapsi luo toissijaisen kiintymyssuhteen tutuksi tulleeseen omahoitajaan, jonka jälkeen hän on valmis uusiin kontakteihin päiväkotiryhmän muiden kasvattajien ja lasten kanssa (Salminen & Tynninen 2011, 15).

Omahoitajan avulla lapsi saa turvaa, sekä rutiineja päivähoitopäiväänsä. Lapsella on tuttu ja turvallinen aikuinen, jonka avulla lapsi harjoittelee ja oppii ryhmässä toimimisen taitoja (Salminen & Tynninen 2011, 15).

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus toteutettiin Kartanonpuiston päiväkodissa keväällä 2016. Tutkimus on laadullinen, eli kvalitatiivinen tapaustutkimus. Kvalitatiivisella tutkimuksella pyritään selvittämään ja ymmärtämään jotain ilmiötä, jota ei ennalta tunneta (Kananen 2014, 16-17). Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia vanhempien osallisuuden kokemuksia. Tutkimusaineiston keräämisen menetelminä käytettiin teemahaastattelua ja lomakehaastattelua. Tutkimus kohdistui Kartanonpuiston päiväkotiin, joka sijaitsee Lohjan Ojamolla. Päiväkodissa on neljä lapsiryhmää; kolme ryhmistä on 3-5-vuotiaille ja yksi 0-3-vuotiaille. 3-5-vuotiaiden ryhmien koko on 21 lapsipaikkaa ja 0-3-vuotiaiden ryhmässä on 12 lapsipaikkaa. Lisäksi Kartanonpuiston päiväkodissa on kaksi esiopetusryhmää, jotka sijaitsevat viereisellä Ojamon koululla. Esiopetusryhmissä oli huhtikuussa 2016 yhteensä 24 lasta. Toinen ryhmistä on osapäiväinen esiopetusryhmä, jossa ei ole päivähoitoa esiopetusajan ulkopuolella. Toisessa esiopetusryhmässä on myös esiopetusajan ulkopuolella tapahtuvat aamun ja iltapäivän päivähoito. Yhteensä Kartanonpuiston päiväkodissa oli huhtikuussa 2016 hoidossa 105 lasta. Lisäksi päiväkodissa oli muutamia lapsia perhepäivähoidon varahoidossa. Hoito- ja kasvatustehtävissä työskentelevää henkilökuntaa päiväkodissa on 21. Tutkimuksen teon aikana työskentelin itse Kartanonpuiston päiväkodissa lastenhoitajana.

Varsinaiseen tutkimukselliseen työskentelyyn pääsin käsiksi vasta keväällä 2016. Haastattelut toteutin maaliskuuhun vaiheessa. Sitä ennen olin perehtynyt aiempiin aihetta käsitteleviin tutkimuksiin ja teoreettisiin viitekehyksiin. Haastattelujen toteuttamisen jälkeen alkoi haastattelujen analysointi ja tulosten kokoaminen. Kartanonpuiston päiväkodille tulokset esittelin toukokuussa 2016 jonka jälkeen jatkoin raportoimista valmiiksi tuotokseksi.

4.1 Tutkimustavoite- ja tehtävät

Opinnäytetyöhöni pyysin ideoita Kartanonpuiston päiväkodin työyhteisöstä jo kesällä 2015, ja sainkin joitain varteenotettavia ehdotuksia. Yksi silloin saamistani ideoista opinnäytteen aiheeksi oli vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

liittyen siihen, miten vanhempia saataisiin aktiivisemmin osallistumaan päiväkodin toimintaan. Aihe jäi mietityttämään itseäni, ja varsinkin alkusyksystä vanhempainiltoja suunniteltaessa havainnoin päiväkodin henkilökunnan kovasti pohtivan vanhempien osallisuutta. Tällöin päädyin siihen, että tuleva opinnäytetyöni jollain tavoin tulee käsittelemään vanhempien osallisuutta. Loppusyksyn aikana edelleen lähinnä kuulostelin ja tutkiskelin vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välistä yhteistoimintaa, mietiskelin sen haasteita ja vahvuuksia. Olisin mielelläni lähtenyt suoraan kehittämään vanhempien osallisuutta, mutta totesin sen kuitenkin suhteellisen pikaisesti liian haastavaksi, koska Kartanonpuiston päiväkodin vanhempien osallisuudesta ei ollut valmiina mitään tutkittua tietoa ja osallisuuden toteutuminenkin liikkui lähinnä ”musta tuntuu – tuntuman” tasolla. Niinpä päädyin siihen, että lähden tutkimaan ja kartoittamaan vanhempien osallisuuden nykytilaa haastatteleamalla vanhempia heidän osallisuuden kokemuksistaan. Lisäksi halusin tutkimuksen toiseksi näkökulmaksi ottaa henkilökunnan näkemyksen ja kokemuksen vanhempien osallisuudesta, sekä toteutumisesta tällä hetkellä. Koska alkuperäinen kiinnostukseni oli vanhempien osallisuuden kehittämisessä, halusin tähän tutkimukseen ottaa mukaan kehittämisen näkökulman, jotta tulevaisuudessa henkilökunnalla on valmiina kehittämisenäkökulmaa vanhempien osallisuuteen liittyvistä teemoista.

Tutkimuskysymyksiksi nousivat seuraavat kysymykset:

1. Millaisia vanhempien osallisuuden kokemuksia vanhemmilla ja henkilökunnalla on?
2. Miten vanhempien osallisuus toteutuu?
3. Miten vanhempien osallisuutta voidaan kehittää?

Tutkimussuunnitelman mukaisena tavoitteena oli haastatella Kartanonpuiston päiväkodin jokaisesta lapsiryhmästä kahta lasten vanhempaa, mikä tarkoittaa yhteensä kahta-toista haastattelua. Haastateltavat valikoituivat varsin satunnaisesti. Kahdentoista haastattelun aineistolla saatiin luotua kokonaiskuva päiväkodista ja jokaisen ryhmän tavoista toimia vanhempien osallisuuteen liittyvissä työmenetelmissä, sillä jokaisella ryhmällä ja ryhmässä työskentelevällä tiimillä on hiukan eriävät tavat toimia vanhempien kanssa yhteistyössä. Koska osallisuus on jokaisen henkilön subjektiivisesti kokema tunne, ei haastattelujen määrällä voida saada kattavaa kuvaa koko kartanonpuiston päiväkodin lasten vanhempien kokemasta osallisuudesta. Lähtökohtana tähän haastateltavien rajaamiseen oli oletus, että kapeallakin haastatteluaineistolla voidaan saada hyvinkin kattava kvalitatiivinen aineisto, sekä löydetään uusia näkökulmia ja syvällisempää ymmärtämystä vanhempien osallisuudesta ja sen merkityksestä (Hirsjärvi & Hurme, 2008, 59).

4.2 Haastatteluprosessin eteneminen

Tutkimuksesta, sekä vanhempien haastatteluista jaettiin tiedote jokaisen lapsen kotiin (LIITE 1). Tiedotteessa toivottiin vanhemmilta yhteydenottoa koskien halukkuutta haastateltavaksi ja tutkimusta koskevista kysymyksistä. Sähköpostiyhteydenottoja vanhemmilta ei tullut yhtään kappaletta. Haastattelut sovittiin ”face-to-face” kyselyllä jalkautumaan päiväkodille ja esiopetusryhmiin kohtaamaan vanhempia, jolloin haastatteluista kieltäytyneitä vanhempia oli kaksi. Haastatteluja sovittiin 14, joista 2 peruuntui. Edellä kuvatussa kaltaisella haastateltavien keräämisellä haastateltavat valikoituivat sattumanvaraisesti. Liikkeelle lähdettiin kuitenkin siitä oletuksesta, että jokaisella Kartanonpuiston päiväkodin lapsen vanhemmalla on jonkinlainen kokemus omasta osallisuudestaan, jota voidaan haastatella tutkia (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47). Haastatteluja toteutui alkuperäisen tavoitteen mukainen määrä, eli 12 kappaletta. Haastateltavat myös jakautuivat tasaisesti jokaisen päiväkotiryhmän kesken, kuten aineiston keräämiselle asetetun tavoitteen mukaan oli määritetty. Haastateltavista kaikki 12 olivat äitejä. Haastateltaville tarjottiin mahdollisuutta haastattelulle haastateltavan kotona, tai päiväkodilla lapsen päiväkotiin tuomisen tai lapsen päiväkodista hakemisen yhteydessä, miten haastateltavalle haastattelun toteutuminen oli helpointa. Suurin osa, eli 10 haastattelua toteutettiin päiväkodin tiloissa, jossa haasteena oli rauhallisen tilan löytäminen päivän aikana. Havaittiin, että paikalle ilmestyvä henkilökunta, tai muut ympäriltä kuuluvat häiriöäännet vaikuttivat haastattelun kulkuun. Päiväkoti oli kuitenkin haastatteluissa kummallekin osapuolelle tuttu ja neutraali ympäristö ja satunnaisista häiriöistä huolimatta haastattelut saatiin loppuun onnistuneesti. Kaksi haastattelua toteutui haastateltavien kotona. Valli & Aaltonen 2015 mukaan haastattelulle olisi parempi onnistumismahdollisuus haastateltavalle tutussa kotiympäristössä, jossa tosin ulkopuolisten häiriötekijöiden, esimerkiksi muiden perheenjäsenten paikalla olo saattaisi häiritä haastattelun etenemistä (Valli & Aaltonen 2015, 30-31). Havaintojen perusteella kotona tehdyt haastattelut olivat yhtä onnistuneita, kuin päiväkodilla toteutetut haastattelut.

Haastattelut toteutuivat aikavälillä 17.3–8.4. 2016. Haastattelujen kesto oli yksilöllinen, n. 10-30 minuuttia. Haastattelutilanteessa pyydettiin lupa haastattelun nauhoittamiselle, sekä haastattelumateriaan käytölle tutkimusaineistona raportissa kirjallisesti (LIITE 2.). Nauhoitteet purettiin litteroimalla vastaukset sanasta sanaa. Nauhoittamisen hyväksi puoleksi havaittiin se, että haastattelutilanteessa pystyin keskittymään vuorovaikutukseen ja haastateltavan kuuntelemiseen, koska samanaikaisesti ei tarvinnut kirjoittaa

haastattelusta, kuin satunnaisia muistiinpanoja. Haastateltaville kerrottiin nauhoitteiden säilytettävän siihen asti, kunnes tutkimusraportti on valmistunut. tällöin oli mahdollista palata aina tarvittaessa haastattelujen nauhoitteisiin (Kananen, 2014, 102). Litteroitua aineistoa kertyi 38 sivua. Haasteena litteroinnissa koettiin se, että aineisto oli hyvin paljolti puhekieltä, sekä ilmauksia ja täytesanoja, joilla ei ollut suoranaista merkitystä asiasisältöön.

4.3 Tutkimusaineiston hankinta

Vanhempia haastateltaessa käytössä oli tyypillinen teemahaastattelu (Hirsjärvi ym. 2014, 208-209). Teemahaastatteluun oltiin valmiiksi miettinyt aiheita, joista haastatteluissa tullaan keskustelemaan valmiin haastattelurungon ja tukea antavien haastattelukysymyksien avulla (LIITE 3). Haastattelun sisällölliset teemat nousivat esiin päiväkodin arjesta ja tilanteista, jossa vanhemmat ovat jollain tapaa konkreettisesti tai välillisesti läsnä päiväkodin arjessa. Haastattelut kuitenkin sujuivat jokainen omalla kaavallaan, joten haastattelurunko ja –kysymysten järjestys muokkautui tilanteen ja haastattelun mukaan. Oleellista oli kuitenkin sisällyttää kaikki teemat jokaiseen haastatteluun. Teemahaastattelua kutsutaankin myös puolistrukturoiduksi haastattelumenetelmäksi, koska juuri kuvatulla tavalla haastattelujen teemat on ennalta asetettu ja kaikille haastateltaville sama, mutta haastattelun eteneminen, kysymysten asettelu, sekä järjestys ovat strukturoimattomia (Hirsjärvi & Hurme, 2008, 48). Teemahaastattelua voidaan verrata palapelin rakentamiseksi. Teemoista muodostuu tutkittava kokonaisuus, josta haastattelun avulla pyritään saamaan käsitys (Kananen, 2014, 72). Tässä tutkimuksessa tutkittavana teemojen kokonaisuutena oli vanhempien osallisuus. Osallisuuden kokonaisuus oli jaettu pienempiin sitä käsitteleviin teemoihin, jotka olivat vanhempien käsitys osallisuudesta, vanhempien osallisuuden toteutuminen keskusteluissa, vanhempainilloissa, arjen kohtaamisissa ja perhevierailuissa. Vanhemmilta kysyttiin mielipiteitä ja ajatuksia viestinnästä päiväkodin ja kodin välillä, päiväkodilla järjestettävistä tapahtumista, sekä heidän näkemyksiään siitä, miten vanhempien osallisuutta voitaisiin jatkossa kehittää.

Haastattelutilanteessa korostettiin sitä, että haastattelut ovat nimettömiä ja raportissa ei tulla käyttämään tunnistettavia tietoja haastateltavista. Kuulan (2006), sekä Kananen (2014) mukaan edellä mainitut asiat ovat tärkeitä tutkimuksen eettistä näkökulmaa korostavia seikkoja (Kuula, 2006, 108; Kananen, 2014, 73). Haastattelun alussa aina käytiin läpi aihealueet, eli teemat joista haastattelutilanteessa keskustellaan. Haastateltavilla

ei siis ollut etukäteen tietoa siitä, mitä haastatteluissa tullaan keskustelemaan. Jotkut haastatelluista kertoivatkin, että aluksi haastattelu oli jännittänyt, mutta tuttujen aiheiden takia jännitys oli ollut turhaa. Osa haastateltavista vanhemmista oli haastattelijalle tutumpia entuudestaan, kuin toiset. Näiden tutumpien vanhempien haastattelemisen koettiin osittain helpommaksi, koska luottamuksellinen suhde oli jo ehtinyt muodostumaan ennen haastattelutilannetta. Osassa haastatteluissa tuli tunne, että vanhempi koki saavansa mahdollisuuden kertoa myös sellaisista asioista, mistä aiemmin ei ole päiväkodin henkilökunnan kanssa pystynyt keskustelemaan. Kanasen (2014) mukaan haastattelutilanteessa on mahdollista tapahtua juuri edellä mainitun kaltaisia tilanteita (Kananen, 2014, 72-73).

Vanhempien teemahaastatteluiden lisäksi tavoitteena oli haastatella kyselylomakkeen (LIITE 4) avulla Kartanonpuiston päiväkodin koko kasvatushenkilöstö niin, että he tiimeittäin vastaavat kyselylomakkeen kysymyksiin. Yhdessä keskustelemalla tiimit tuottavat vastaukset kysymyksiin. Kyselylomakkeet toimitettiin henkilökohtaisesti jokaiseen tiimiin. Päiväkodin kahvihuoneen pöydälle jätettiin kirjekuori, johon pyydettiin tiimejä toimittamaan vastaukset. Koska kaksi esiopetusryhmää sijaitsevat viereisellä koululla, lupaututtiin hakemaan vastaukset heiltä kyselylomakkeiden viimeisenä palautuspäivänä. Henkilökunnalle suunnattua kyselyä oli pohjustettu edellisellä viikolla päiväkodin yhteisessä viikkopalaverissa. Silloin kerrottiin henkilökunnalle kyselyn käytännöistä ja sisällöstä. Edellä mainittua tapaa nimitetään informoiduksi kyselyksi, joka on kontrolloidun kyselyn toinen alamuoto (Hirsjärvi ym. 2014, 196-197).

kyselylomakkeella saatavan tutkimusaineiston onnistumiselle keskeistä on kysymysten huolellinen asettelu. Riski vääristyneille vastauksille on suuri, jos vastaajat eivät ajattelekaan samoin, kuin kysymysten laatija ja tutkija on kyseisen asian ajatellut (Valli & Aaltonen 2015, 85). Tässä tutkimuksessa asetetuilla kysymyksillä saatiin onnistunut tutkimusaineisto. Kyselyn aiheet olivat tutut niin tutkijalle, kuin henkilöille, joille kysely oli suunnattu.

Henkilökunnan tiimikyselylomake palautettiin päiväkodin viidestä tiimistä, joten yhden tiimin vastaus jäi uupumaan. Vastausaikaa tiimihaastatteluille oli n. 1,5 viikkoa.

Lomakekyselyn avulla voidaan kartoittaa esimerkiksi kyselyyn vastaajien tietoja, arvoja, asenteita, sekä käsityksiä ja mielipiteitä. (Hirsjärvi ym. 2014. 197). Tässä tutkimuksen lomakekyselyssä haluttiin tutkia Kartanonpuiston päiväkodin henkilökunnan käsityksiä ja

mielipiteitä siitä miten vanhempien osallisuus tällä hetkellä toteutuu, asenteita vanhempien osallisuuteen ja miten vanhempien osallisuutta voisi kehittää.

Henkilökunnan lomakekyselyn kysymykset:

1. Mitä vanhempien osallisuus mielestänne tarkoittaa ja mikä merkitys sillä on työssänne?
2. Millä tavoin vanhempien osallisuus ryhmässänne toteutuu tällä hetkellä?
3. Miten tiiminä tuette vanhempien osallisuutta?
4. Millä tavoin vanhempien osallisuutta voisi mielestänne lisätä ja kehittää?

4.4 . Tutkimusaineiston analysointi

Vanhempia haastatteleamalla saadun aineiston analysointivaiheessa on ensin päätettävä, kuinka sanatarkasti aineisto halutaan purkaa kirjalliseen muotoon, eli litteroidaan. Sanasta sanaan litteroiminen on hidasta, koska litteroitavaa tekstiä on paljon (Hirsjärvi & Hurme 2008, 140). Haastattelujen litteroinnit päätettiin kuitenkin toteuttaa haastattelujen nauhoitteet sanasta sanaan litteroimalla, vaikkakin tutkimusteorian mukaisesti se osoittautui hitaaksi ja työlääksi. Jo aiemmin viitattu puhekielen ja täytesanojen runsaus haastattelujen aineistossa hidasti litteroimista. Sanasta sanaan litteroinnin koettiin kuitenkin hyväksi ratkaisuksi siitä syystä, että sen koettiin tuovan lisäluotettavuutta tutkimukselle aineiston esittelyvaiheessa, koska litteroidusta tekstistä ei oltu poistettu mitään tuloksen kannalta oleellisia tietoja.

Litteroinnin jälkeen aineisto on luokiteltava. Luokittelua voidaan tehdä niin, että teemat luokitellaan siten, että saman teeman vastauksesta ovat allekkain. Oleellista on kuitenkin säilyttää haastatellun tunniste, jotta saatu aineisto säilyy tutkijalle tunnistettavissa (Hirsjärvi & Hurme, 2008, 141). Litteroidut aineistot luokittelun edellä kuvatulla tavalla ensin teemoittain, niin että yhtä teemaa käsittelevät aineistot olivat allekkain. (Kananen. 2014, 100). Teemoittain luokitellusta aineistosta poimittiin tutkimuskysymyksiin vastaavat vastaukset.

Henkilökunnalle suunnattujen kyselylomakkeiden vastaukset olivat valmiiksi kirjallisessa muodossa, sekä lomakkeen kysymysasettelun mukaisesti valmiiksi luokiteltu osa-alueittain, joten vastauksista poimittiin tutkimuskysymyksiin vastaavat vastaukset.

Koska tutkimuksessa oli kerätty kahta tutkimusmenetelmää käyttämällä kaksi tutkimusaineistoa, voitiin analysointivaiheessa ja teemojen mukaisessa jaottelussa löytää samankaltaisuuksia aineistojen välillä, joista voitiin tehdä tutkimuksen kannalta oleellisia johtopäätöksiä. Aineistojen yhdistelemisvaiheessa olisi ollut myös mahdollista huomioida mahdolliset erot eri tavalla ja eri kohderyhmiltä kerätyissä aineistoissa (Ruusuvuori ym. 2014, 212). Tällä tutkimuksella saaduilla kahdella tutkimusaineistolla oli kuitenkin varsin yhteneväiset tutkimustulokset.

5 TUTKIMUKSELLA SAATUJA TULOKSIA

Tutkimuksella saadut tulokset on koottu analysoimalla ja yhdistämällä kaksi erillistä tutkimusaineistoa, eli vanhempien, sekä henkilökunnan haastattelujen aineistot.

5.1 Vanhempien osallisuuden määrittely ja osallisuuden kokemukset

Haastattelujen ensimmäisen teemana oli vanhempien osallisuuden määrittely, koska se on tutkimuksen keskeinen käsite ja laajempi kokonaisuus, jonka sisälle voidaan katsoa muiden haastattelun teemojen kuuluvan.

Haastattelujen vastausten perusteella vanhempien osallisuuden koettiin olevan yhteistyötä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa päiväkodin henkilökunnan kanssa. Yhteistyö on keskustelua sekä tiedonsiirtoa vanhempien ja varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnan välillä. Yhteistyön tavoitteena pidetään lapsen kehityksen ja oppimisen tukemista. Vanhempien kokeman oman henkilökohtaisen osallisuuden määrittäminen oli haastattelujen perusteella kuitenkin hiukan hankalaa.

Henkilökunnalta saaduissa vastauksissa osallisuus otettiin huomioon ryhmän ilmapiiriä rakennettaessa, sekä vanhempien ja kasvattajien välisen luottamuksellisen suhteen rakentamisessa.

Osallisuuteen sisällytettiin vastausten mukaan vanhempien toiveet ja niihin vastaaminen. Toiveita pyydetään ja kysytään vanhemmilta vanhempainilloissa ja varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluissa, sekä arjen kohtaamisissa. Toiveiden esittämisen lisäksi vanhemmilla on vastausten perusteella mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintaan.

Vanhempien osallisuuden toteutuminen on henkilökunnalta saatujen vastausten mukaisesti työssä tärkeää.

Nään sen sellasena niinku molemminpuolisena asioiden jakamisena. V4.

Mun mielestä se on aikailla fifty-fifty, et yritetään samalla lailla yhdessä päättää miten toimitaan ja samalla lailla tehdä. V6.

Lasta kuskataan sinne ja haetaan sieltä, en mä nyt tiedä miten muuten olisin osallistunut. V1.

Vanhemmat ovat lastensa suhteen tärkeimpiä asiantuntijoita. H4.

Hyvä yhteistyö. Luottamus. Keskusteleva, vanhempien ajatuksia kunnioittava ilmapiiri. H5

Vaikutamme yhdessä lapsen kasvuun ja kehitykseen kuuntelemalla vanhempia. H2.

Vanhempien toiveet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan H5.

Toiveita otetaan huomioon niin paljon, kuin mahdollista: unet, ulkoilu, vaatetus. H3.

Vanhemmalla on mahdollisuus olla lapsen mukana lapsen esiopetuksessa, jos niin haluaa. Mahdollisuus vaikuttaa siihen, kuinka omaa lasta kohdellaan, millaisia arvoja perheessä on. H1.

Vanhempien osallisuudella suuri merkitys työssä. Mitä enemmän vanhemmat ovat aktiivisesti mukana, sitä enemmän he tietävät, vaikuttavat ja sitä helpompi on käsitellä asioita, mm lapsen oppimista, siihen liittyviä haasteita, lapsen kasvua ja kehitystä. H1

5.2 Vanhempien osallisuuden toteutuminen

Vanhempien osallisuus nähtiin molemmissa tutkimusainoista olevan päivittäistä kuulumisten vaihtamista, vanhempainiltoihin osallistumista ja järjestämistä, sekä varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluja. Lisäksi henkilökunnalta saadun kyselyn tuloksissa vanhempien osallisuus nähtiin toteutuvan sillä, että vanhemmilta kyseltiin toiveita lapsen varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen liittyvissä asioissa edellä listatuissa tilanteissa.

Henkilökunnalta kyselyillä saaduissa vastauksissa keskeistä oli se, että vanhempien osallisuuden toteutumisessa koettiin olevan parantamisen varaa.

Vastausten perusteella vanhempien osallisuus toteutui käytännössä toiveita kyselemällä, varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluissa, päivittäisellä tiedon jakamisella sekä vanhempien osallistumisella järjestettyyn toimintaan ja tapahtumiin.

Toimii melko hyvin, aina on petrattavaa. H1.

Parantamisen varaa on. Vanhemmat ”uskaltavat” kertoa toiveistaan. H3.

Toteutuu melko huonosti. Vaikka on paljon kyselty, toiveita esim. vasukeskusteluissa ja kauden alkajaisiksi, niin toiveita ei ole oikein saatu. Päivittäinen info toimii kyllä. H4.

Päivittäiset keskustelut, mind map vanhempainillassa, mitä vanhemmat odottavat lapsen esiopetukselta. Lapsen esiopetussuunnitelma yhdessä vanhempien kanssa. H5.

Vanhempien toiveita otetaan huomioon toimintaa suunniteltaessa; vasut+keskustelut. H2.

Vanhemmat ovat aktiivisia. Toiveet huomioidaan ja arvioidaan yhdessä vanhempainilloissa, esiops-keskusteluissa, haku- ja tuontitilanteissa, viikoittaisissa kotikirjeissä/puh. keskusteluissa. Sähköpostin, Wilman, puhelimen, kotikirjeiden välityksellä hyvää keskustelua arjesta, opetuksesta, ilmapiiristä, turvallisuudesta yms. Valokuvien kautta ja havainnollistamalla avataan vanhemmalle esiopetusta. Valokuvia voi lähettää kesken päivänkin, kiitos puhelimen. ”Vanhemmat osallistuvat yhteisiin retkiin/tahtumiin, kuljetuksiin, ulkoliikuntaan H1.

Henkilökunnalta saadut vastaukset vanhempien osallisuuden toteutumisesta olivat samassa linjassa vanhempien haastattelujen teemojen kanssa. Osallisuuden toteutumista käsitteleviä teemoja olivat varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut, vanhempainillat ja arjen kohtaamiset.

Vastausten perusteella vanhemmat kokivat **varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut** todella tärkeiksi ja hyväksi oman osallisuuden näkökulmasta. Haastattelujen vastausten perusteella vanhemmat kokivat saavansa laajempaa näkemystä omasta lapsestaan ja siitä, miten lapsi nähdään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilökunnan puolelta. Lisäksi keskusteluissa vanhemmilla on mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä lapsen kehityksestä ja taidoista. Samalla lapsen vahvuudet ja taitojen vahvistamisen kohteet nousevat vastausten perusteella esiin keskusteluissa. Osassa vastauksista vanhemmat toivoivat, että keskusteluja olisi useammin, mutta pääasiallisesti keskustelujen määrään oltiin tyytyväisiä.

Pääsee ihan eritavalla kuulemaan sitä oman lapsen taitoja ja kehitystarpeita, mitä kotona ei samalla tavalla huomaa. Saa erilaista näkökulmaa siihen omaan lapseen ja kehitykseen. Siinä tulee pysähtytyä ja keskityttyä niihin asioihin ihan eri lailla. V5.

Must on hienoa vaihtaa kuulumisia siitä, miten lapsi kasvaa päiväkodissa ja miten se niinku kasvaa kotona. Must se on niinku se paras osuus. V11.

Asioista on aina pystynyt keskustelemaan. V3.

Alun perin mä toivoin, että niitä keskusteluja olisi ollut useammin, kuin kaksi vuoteen. Mä koin kokoajan sitä, että en saa tarpeeks tietoa siitä lapsen arjesta, kun me vaan kaks kertaa istutaan alas ja jutellaan. V2.

Meillä kun ei ole mitään ongelmia ollut, niin keskusteluja on ihan riittävästi. Sit jos niitä olis, niit ongelmia, niin sit olis ehkä suositeltavaa enemmän. V12.

Vanhempainiltoihin osallistuminen ja osallistumattomuus mietityttivät päiväkodin henkilökuntaa kovasti viime syksynä, aikaan jolloin vanhempainiltoja suunniteltiin ja pidettiin. Vanhempainillat jakoivat haastattelujen vastauksissa mielipiteitä varsin radikaalisti. Osassa vanhempien haastatteluista vanhempainiltoja pidettiin tärkeinä ja hyvinä, toisaalta ne koettiin myös huonoiksi ja sisällöltään turhiksi.

Haastattelujen vastauksissa pidettiin hyvänä sitä, että vanhempainilloissa kysellään vanhempien toiveita lapsen päivähoitoon ja esiopetukseen liittyvissä asioissa sekä toiminnan sisällöissä. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että vanhemmat pystyvät vanhempainilloissa tutustumaan toisiinsa. Myös yleisistä ryhmän käytännöistä tiedottaminen ja sopiminen katsottiin haastatteluissa hyväksi vanhempainillan sisällöksi, mutta toisaalta ne ovat myös niitä sisältöalueita, jotka koetaan turhiksi. Vanhempainiltojen ilmapiiri koettiin haastattelujen vastausten perusteella ratkaisevaksi siihen, kuinka vanhemmat uskalta-
vat osallistua keskusteluun ja esittää esimerkiksi toiveitaan toiminnan sisällöstä.

Vanhemmilta saaduissa vastauksissa vanhempainiltojen määrä koettiin pääsääntöisesti riittäväksi. Kuitenkin joissain vastauksissa toivottiin, että vanhempainiltoja olisi enemmänkin, jotta vanhemmat pääsisivät joustavammin osallistumaan niihin.

Kauheen kiva kuulla, et mitä ne meinaa tehdä ja mitä ne on tehny. V2.

En mä oikeen tiedä, mitä niissä pitäisi käsitellä. Ne on olleet ihan, että käydään läpi sitä tulevaa. Että mitä tullaan niinkun keväällä ja syksyn aikana tekemään. Mitä ne lapset siellä tekee. V3.

Miten se päivä rakentuu ja kaikki mitä te toivotte just että vanhemmat tois päiväkotiin ja nää vaateasiat ja lelut ja kaikki just nää säännöt ja mitä teillä on ja esitellään. Henkilökunta esittelee, ja vanhemmat esittelee. Että vähän näkee millaisia vanhempia on ja välttämättä koskaan nääkkään sitten muuten, kun kaikki vaan hakee lapsensa eri aikaan. V7.

Vanhempainillat on aika huonoja. V3.

Nää kaikki tiedot on tullut jo sinä aikana, kun oot hakenut lapsen, niin oli sellanen vähän turha fiilis. V6.

Kyl tää opettaja kyllä kyseli siinä silleen ihan vanhempienkin mielipidettä asioihin. onhan se tietty lyhyt se aika, sit vasta siinä hetkessä ei sit tuu kaikki mieleen ja näin. Mutta ihan siinä olis ollut joitain toiveita. V1.

Niit vois olla ehkä vähän enemmän. Kun miettii, että ton ikänen kehittyi paljon ja sit just se, kun kaikki ei välttämättä pääse paikalle. Et se ehkä mahdollistais sen, että itekkin pääsis mukaan osallistumaan. V8.

Monet ei välttämättä vanhempainilloissa uskalla sanoa ääneen, kun siin on kaikki muutkin ihmiset kuuntelemassa ja muuta, niin se voi olla sellainen rajottavakin tekijä. V7.

Arjen kohtaamiset vanhemman ja päiväkodin henkilökunnan välillä sijoittuvat yleensä lasten tuomis- ja hakutilanteisiin. Haastattelukysymysten tavoitteena oli selvittää vanhempien kokemuksia näistä arjen tilanteista ja niissä osallisuuden toteutumisen mahdollisuuksista. Arjen tilanteissa myös vaihdetaan kuulumiset, sekä siirretään tieto lapsen päivän tapahtumista vanhemmalle, joten tiedonsaanti osoittautui isoksi osaksi tätä teemaa. Lisäksi tähän teemaan sisältyi vuorovaikutus henkilökunnan ja vanhempien välillä.

Vastauksissa koettiin, että tieto päivän tapahtumista saattaa jäädä lapsen varaan ja siinä tapauksessa tiedon luotettavuus kyseenalaistetaan. Yleisesti arjen kohtaamistilanteet koettiin haastattelujen perusteella sellaisiksi, että niissä ehtii hyvin vaihtamaan kuulumisia ja haastatellut vanhemmat kokivat saavansa myös hyvin tietoa lapsen päivän tapahtumista. Haastattelujen vastauksissa huomioitavaa on se, että tiedon saannin merkitys ja mitä vanhemmat haluavat tietää päivän kulusta vaihtelevat.

Joskus oli saattanut käydä niin, että jokin asia jäi mietityttämään vanhempaa, mutta päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välinen luottamuksellinen suhde koettiin niin hyväksi, että haastatellut vanhemmat tietävät voivansa kysyä asiaa jälkepäin.

Haastateltavilta kysyttäessä mahdollisuuksia arjen tilanteissa lapsen varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen suunnitteluun ja arviointiin, arkisiin ja jokapäiväisiin asioihin vaikuttaminen koettiin mahdollisiksi.

Tietenkin mä lapselta aina kyselen, mutta lapsi vastaa, mitä lapsi vastaa. Mitä oletty syöny, ni sipsiä ja karkkia. Joskus joku teistä kertoo, et tänään tehtiin, askarrettiin jotain tai tänään käytiin kirjastossa, tai se on vähän niin kun tämmönen

ohimenevä huikkaus. Mä olen itte päivät pitkät töissä, en mä tiedä mitä täällä tapahtuu. V7.

Mä olen varmaan niitä, jotka kysyy, onks mennyt hyvin. Niin kyl mulla on ollut sellanen olo, että on siinä ehtinyt sanomaan sen muutaman lauseen, tai jos on ollut jotain mistä on erityisesti hyvä tietää kotona. Kyllä mä sen tiedän, että joskus voi olla sellanen tilanne, että siitä ei irtoa hetkeksi, niin tiedän, että voisin sitten vaikka soittaa tai kysyä seuraavana päivänä. Niin mä olen tehnyt, jos joku on jäänyt. V4.

Toimii toi yhteistyö ja ollaan yhteydessä, jos jostain on ihmetyksen aihetta ja tietää ite, että voi aina sitten olla yhteydessä ja kysyä, jos joku mietityttää. Ei ole kyllä kertaakaan tullut semmonen tunne, että lapsen vaan käy nyppäämässä ja äkkiä kotiin. Että sitä aikaa varmasti löytyy, jos on tarvetta. V5.

5.3 Vanhempien osallisuuden tukeminen

Keskeistä vanhempien osallisuuden tukemiselle henkilökunnalta saatujen kyselylomakkeiden vastauksissa oli ilmapiirin ja luottamuksen rakentaminen vanhempien ja henkilökunnan välille. Saaduissa vastauksissa vanhempien kuunteleminen nähtiin vanhempien osallisuutta tukevana toimintaperiaatteena. Myös vanhempien kannustaminen toivomusten esittämiseen koettiin vastauksissa vanhempien osallisuutta tukevaksi.

Vanhemmille jaettava tieto lapsen päivästä, sekä koteihin lähetettävät viestit ja kirjeet tukevat henkilökunnalta saatujen vastausten perusteella vanhempien osallisuutta.

Avoin, vanhempia kunnioittava ilmapiiri. Reagoidaan vanhempien toiveisiin. Säännölliset kotikirjeet: tietoa vanhemmalle toiminnasta, tunnelmasta, haasteista ryhmässä -> Helppo keskustella, kun kaikki tietävät missä mennään. Esiops-keskustelut perheen kotona. Molemmat vanhemmat voivat osallistua helpommin keskusteluun. H1.

Panostetaan luottamuksellisiin suhteisiin. Kuunnellaan, varataan tarvittaessa aikaa keskusteluun. Yritetään muistaa siirtää tietoa toisillemme päivän kulusta. H3.

Olemme kuuntelevia, otamme vastaan vanhempien ajatuksia, ideoita, ehdotuksia. Pyrimme välittämään vanhemmalle tunnetta, että toimimme yhdessä heidän kanssaan lapsen parhaaksi. H5.

Kannustetaan esittämään toiveita. Kuunnellaan heitä. H2.

Avoimuus, tiedon kulku, yhtenäinen linja. Uskallus puhua kaikesta -> Luottamus. H4.

Yksi vanhemmille suunnatun haastattelun teemoista oli **perhevierailut** ja etenkin niiden vaikutus vanhemman näkökulmasta. Edellä mainitussa henkilökunnan tiimihaastattelun vastauksessa (H1), oli todettu esiopetuskeskustelujen järjestämisen perheen kotona mahdollistaneen sen, että molemmat vanhemmat pääsevät osallistumaan keskusteluun.

Kartanonpuiston päiväkodissa on useamman vuoden ollut käytäntönä perhevierailu lapsen aloittaessa päivähoidon tai esiopetuksen. Perhevierailu sisältyy osaksi kasvatuskumppanuutta. Haastatelluista osa kertoi, että heillä oli käyty perhevierailulla, osan kotona ei ollut käyty. Haastateltavilta joiden kotona ei ollut käyty perhevierailulla, kysyttiin haastattelutilanteessa mielikuvaa perhevierailusta, sekä sitä, miten uskoisi vanhempänä kokevansa perhevierailun.

Perhevierailu koetaan saatujen vastausten perusteella hyväksi sekä itsen, että lapsen takia. Päiväkodin kasvattaja ja myös päiväkotitoimittaja voisivat perhevierailulla tulla tutummaksi. Haastattelujen vastauksissa uskottiin myös, että omassa kodissa vanhempi voisi olla rennompempi, keskustelu olisi luontevampaa ja henkilökohtaisempaa.

Kaikki haastateltavat eivät kuitenkaan innostuneet perhevierailusta, tai se koettu jollain tapaa merkityksettömäksi vanhemman näkökulmasta. Siksi onkin hyvä, että vanhempien mielipidettä kotikäynnistä kysytään ja vanhempien tahtoa myös kunnioitetaan.

Tuli turvallisempi olo, että toille mä lasken lapseni suurimmaksi osaksi päivästä. Siit tuli turvallisempi olo, että sä näät, miten se toimii ja minkälainen ihminen se on. Miten se on sen lapsen kanssa ja lapsi viihtyy sen kanssa. V11.

Toki se on sit sun oma kotiympäristö, missä sä oot. Oisko sitä sit vanhempänä vähän rennonpi? V9.

Joskus joku on käynyt tälläsen vasukeskustelun meillä, mutta ei ole mitään muuta. No en mä siitä oikeastaan hyötynyt. Periaatteessa se oli täällä se sama keskustelu, kuin mikä oltais voitu pitää päiväkodilla. v12.

Me oltiin silloin molemmat kotona, minä ja mies. Se oli ihan kiva. V8.

Osallisuuden keskeiseksi mahdollistavaksi tekijäksi katsotaan riittävä **tiedon saanti**. Tietoa päiväkodin toiminnasta ja tapahtumista vanhemmat saavat päivittäisten kohtaamisten ja tiedon siirron lisäksi muilla viestinnän kanavilla, kuten kotikirjeillä. Kartanonpuiston

päiväkodissa on jokaisessa ryhmässä hiukan eriävät käytännöt siitä kuinka usein koteihin lähetetään viestejä tai tiedotteita päiväkodin ja ryhmän suunnitellusta toiminnasta ja tapahtumista. Myös viestinnän välineet ja kanavat eroavat toisistaan hieman. Osassa ryhmistä on käytössä perinteisesti paperilla lähetettävät viestit, toisessa ryhmässä viestintä hoidetaan pääasiassa sähköpostitse.

Vanhemmille suunnatun haastattelun yhtenä osana oli selvittää miten vanhemmat kokevat viestinnän riittävyuden ja millainen kokemus heillä on viestinnän eri kanavista. Päiväkodeilta koteihin kohdistuvasta viestintään oltiin vastausten perusteella tyytyväisiä viestintäkanavasta riippumatta. Osa vanhemmista kuitenkin vastausten perusteella koki, että haluaisi vastaanottaa tietoa enemmänkin.

Mielipiteitä haastattelujen vastauksissa jakoi se, miten vanhemmat toivovat viestit saavansa. Osan mielestä sähköposti tai muu sähköinen järjestelmä on parempi kuin paperiversio, joka on vaarassa hukkuu. Toisaalta perinteistä kirjettä pidetään parempana, kuin sähköposti.

Kaikissa ryhmissä ei ole ollut käytössä säännöllisiä viikko- tai kuukausikirjeitä, jossa kerrotaan ryhmän toiminnan sisällöstä ja menneistä ja tulevista tapahtumista. Ajatus sellaisten vastaanottamisesta kuulosti hyvältä.

Mikä toimii ja miten vanhemmat viestit huomaa ja toiset vanhemmat huomaa ne ehkä erilailla ja toiset ei sitten ollenkaan. Että se on se haaste siinä, mutta mun mielestä on kiva, että ilmoitetaan.V4.

Tulee ainakin sellanen olo, että nähdään vaivaa. Kerrotaan, että mitä tehdään ja milloin ja miksikin. Onhan se ihan kiva tietää mitä tehdään ja osaa ennakoida paremmin mitä tapahtuu. Varsinkin, jos puhelimeen tulee suoraan se sähköposti, niin näkee sen sitten. V10.

Kun mä tästä lähen sen lapun kanssa, niin kun mä olen autossa, niin se on hävinnyt. Voisko sen sitten Wilman kautta hoitaa, että siellä olisi. Nää laput voisi siirtyä sinne, ei häviäisi tos matkalla. V2.

Tulee noi kotikirjeet. Tulee noi repussa joka viikko. Muuten on sitten infottu tekstiviesteillä tai sitten erillisillä lapuilla, tai jutellessa silloin, kun hakee lasta ja hyvin on pelannut. V5.

Paperilappu on ihan hyvä. Sen voi laittaa jääkaapin oveen. Yleensä sähköposti tulee toisen vanhemman tietoon vaan. Se ei sitten kulkeudu. V12

Kyl niinku noista tapahtumista ihan hyvin viestitetään, et siin vaan pitää ite muistaa äitinä olla tarkka, et kattoo sit sieltä ryhmän seinältä. V9.

Joku kuukausikirje vois olla ihan hyvä kyllä. Siin tulis ainakin tunne, että tietäis.V7.

5.4 Vanhempien osallisuuden kehittäminen

Tutkimuksessa haluttiin selvittää myös sitä, miten vanhemmat haluaisivat lisätä ja kehittää omaa osallisuuttaan. Kehittämään ei voi kuitenkaan vastausten perusteella lähteä ilman huolellista pohdintaa. Myös henkilökunnalle suunnatun kyselylomakkeen yksi kysymys käsitteli vanhempien osallisuuden kehittämistä.

Omien resurssien mukainen osallistuminen ja osallisuus vaikuttivat vanhemmilta saatujen vastausten perusteella myös osallisuuden kehittämisen. Omaan nykyiseen osallistumiseen oltiin vastausten perusteella tyytyväisiä. Osan haastatteluun osallistuneista vanhemmista oli haastavaa keksiä mitään osallisuutta lisäävää mahdollistajaa.

Vastausten perusteella osa vanhemmista toivoi, että voisi olla enemmän mukana lapsen päiväkodin arjessa, sekä tapahtumissa. Yleensä tapahtumat kuitenkin kytkeytyvät juhliin; esimerkiksi joulujuhla, kevätjuhla, äitienpäivä ja isäinpäivä. Esiopetusryhmässä on pidetty myös esimerkiksi ”kahvilaa ja myyjäisiä.”

Vanhempien haastattelujen vastauksissa tapahtumia pidettiin mukavina, niitä toivottiin myös lisää. Kivoina tapahtumina pidettiin toiminnallisia tapahtumia, jotka pitäisivät sisälleen tekemistä yhdessä lasten kanssa. Tapahtumissa hyväksi puoleksi nousivat haastattelujen vastauksissa myös se, että vanhemmat pystyvät tapahtumien aikana tutustumaan toisiin vanhempiin, sekä lasten kavereihin.

Aikataulujen yhteen sovittaminen koettiin osassa vanhempien haastattelujen vastauksissa tapahtumiin osallistumista hankaloittavaksi tekijäksi, mutta toisaalta vastauksissa myös uskottiin, että aikatauluja voisi muokata osallistuminen mahdollistumiseksi.

Mielellään osallistuu kaikkeen, jos on jotain yhteistä tekemistä. Toiminnalliset juhlat on tosi mukavia, mutta kyllä mä tykkään niistä, että lapset esiintyy ja laulaa. Ehkä se on se rikkaus näissä, että se on vaihtelevaa. Että siitä on päästy siitä perinteisestä mallista vähän pois. Että kaikki ei menekkään aina näin. Mut on se vähän, että jos tulee kauheesti sellaista, että vanhemmat järjestää tätä ja tätä, niin

se alkaa sitten menemään vähän negatiivisen puolelle. Tottakai mä tiedän, että se lisää myös aika paljon henkilökunna ekstratyötä, mutta sitten samalla siinä näkee muita vanhempia ja sitä muuta ryhmää vähän vapaammassa ryhmässä välillä. V4.

Ei me olla mihinkään joulujuhliin päästy, eikä kevätjuhliin, koska ne on aamupai-
notteisia. V8.

Jos oikein haluaisi lähteä kehittämään, niin sitten pitäisi vähän ehkä miettiä ajan
kanssa paremmin. V7.

Omien resurssien mukaan osallistun. Kun ei näihinkään kaikkiin ole pystynyt
osallistumaan, niin hyvä, että ei ole pakollista se kaikki osallistuminen. V5.

Ei kyl se mun mielestä on ihan riittävästi. Jos olisin työelämässä, en varmaan pys-
tyis siihenkään. Se on niinku, et viedään ja haetaan ja siinä hoidetaan ne tärkeim-
mät asiat. V1.

Ei tule mitään mieleen. V3.

Olishan se ihanaa, et pystyis olemaan siellä enemmän lasten kanssa. V8.

Mä olen kyllä ollut tosi tyytyväinen tohon päiväkotiin ja sen toimintaan. Lapsi viihtyy
ja se on pääasia. V11.

Osassa vanhemmilta saaduissa vastauksissa arjen vuorovaikutustilanteissa tiedon-
saanti koettiin riittämättömäksi. Tähän ehdotettiin ratkaisuksi jonkinlaista kirjallista tiedon
siirron apuvälinettä, esimerkiksi reissuvihkoa.

Reissuvihko olisi hyvä, tai joku muu lomake, mistä sen tiedon saisi luettua. V8.

Mä olen ihmetellyt, miksi niillä ei ole käytössä sitä lapsen päivää. V9.

Henkilökunnan kyselylomakkeen kysymykseen, millä tavoin vanhempien osallisuutta
voisi mielestänne lisätä ja kehittää? vastaus saatiin kolmesta tiimistä. Vastauksissa ai-
noa konkreettinen kehitysehdotus on yhdessä kyselylomakkeessa ollut palautelaatikko.

Muissa henkilökunnalta saaduissa vastauksissa vanhempien osallisuuden kehittäminen
katsottiin olevan mahdollista silloin, kun kehittävä työ tehdään yhdessä vanhempien
kanssa keskustellen ja toteuttaen.

Palautelaatikko, johon voi laittaa ehdotuksia nimettömänä. H2.

Kehittää voi yhdessä vanhempien kanssa. Vanhempien toiveita kuunnellaan ja
mahdollisuuksien mukaan toteutetaan. H5.

Enemmän yhteistä aikaa. (Lapset+vanhemmat+me).Enemmän tilaisuuksia vanhemmille, missä yhdessä luodaan/pohditaan MEIDÄN sääntöjä, tapoja ja erilaisuutta. (tietenkin lakien ja asetusten mukaisesti). Keskusteleva, kuunteleva, avoin kulttuuri! H1.

6 TULOSTEN YHTEENVETO JA TARKASTELU

Vanhempien haastattelujen, sekä henkilökunnalle suunnattujen kyselylomakkeiden vastaukset analysoimalla saatiin sellaisia tuloksia, joita voitiin verrata eri teoreettisten viitekehysten kontekstissa. Tässä tutkimuksessa käyttämäni teoreettinen viitekehys, eli Kasvatuskumppanuus, osallisuus ja sen kehittäminen, sekä vanhempien osallisuutta käsittelevät varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lait ja asetukset nousivat myös oleellisiksi teoreettisiksi viitekehyksiksi tutkimuksen aineiston analysoinnissa.

Monessa haastattelun teemassa haastateltujen vanhempien mielipiteet jakoutuivat selkeästi. Tällaisia teemoja olivat esimerkiksi vanhempainiltojen sisältö, lapsen päivästä saatava tieto, perhevierailut ja varhaiskasvatuskeskustelujen pitäminen perheen kotona. Kasvatuskumppanuuden periaatteen mukaisesti perheen yksilölliset tarpeet ja näkemykset ovat erilaisia (Weinberger ym. 2005 138; Koivunen & Lehtinen 2015, 115). Vanhempien kanssa olisi hyvä käydä keskustelua siitä, miten he kokevat asiat, millaista tietoa haluavat esimerkiksi lapsen päivästä, jolloin yksilöllisemmin voidaan vastata perheen tarpeeseen ja mahdollisesti vaikuttaa osallisuuden tunteen kehittymiseen.

6.1 Osallisuuden määritelmä

Haastatteluissa saatujen vastausten perusteella osallisuus rinnastui kasvatuskumppanuuteen, jonka tavoitteena on lapsen kasvun ja kehityksen, sekä oppimisen mahdollistaminen (Lämsä 2013, 50).

Osallisuuden keskiöksi vanhempien haastatteluissa, sekä henkilökunnan kyselylomakkeiden vastauksissa nousi vanhempien mahdollisuus esittää toiveita lapsen esiopetuksesta, varhaiskasvatuksesta ja päivähoidosta. Varhaiskasvatuslain mukaisesti vanhemmalla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin (Varhaiskasvatuslaki 580/2015).

Toiveita esittämällä ja henkilökunnan niihin reagoimalla vanhemmat varhaiskasvatuslain mukaisesti ovat osallisina toiminnan suunnittelussa. Vanhempien esittämät toiveet ovat haastattelujen perusteella arjen jokapäiväisissä kohtaamisissa lapsen perushoitoon, lapsen päiväkodin ja esiopetuksen arkisiin asioihin ja käytäntöihin liittyviä asioita. Toiminnan

sisällön suunnitteluun pystytään haastattelujen perusteella vaikuttamaan enemmän varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluissa ja vanhempainilloissa. Oleellinen toiveiden esittämiseen liittyvä seikka oli se, että vanhemman esittämään toiveeseen reagoitiin jollain tapaa, vaikka toivetta ei aina kyettäisikään toteuttamaan.

Vanhempien osallisuuden ollessa työn kannalta merkityksellistä ja tärkeää, olisi oleellista, että henkilökunta säännöllisesti arvioi vanhempien osallisuuden toteutumista. Hyviä arvioinnin kohteita vanhempien osallisuuden alueella voivat olla; vanhempien riittävä kuunteleminen, molemminpuolinen arvostus, sekä vanhempien arvostus ja heidän tuntemus lapsestaan ja miten se näkyy käytännön työssä (Koivunen & Lehtonen 2015. 115). Vanhempia arvostava ja kunnioittava ote olikin henkilökunnan kyselyvastausten keskeisiä sisältöjä niin vanhempien osallisuuden toteutumisessa, kuin tukemisessa.

Vanhempien haastattelujen vastauksissa nousi esiin osallisuus omien voimavarojen mukaisesti, sekä aikataulujen sovittamisen haaste. Siksi onkin tärkeää huomioida, että lapsen päiväkotitoimintasisältöineen ovat vain yksi osa perheen kokonaisvaltaisesta rakenteen rakentumisesta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työn, harrastusten ja muun toiminnan priorisointi vaikuttavat vanhempien osallisuuden toteutumiseen lapsen varhaiskasvatuksen osalta heikentävästi. Tällöin osallisuus priorisoituu johonkin muuhun toimintaan, esimerkiksi harrastustoimintaan, jossa terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen osallisuuden määrittelyn mukaisesti yksilö mahdollisesti tuntee olevansa osallinen (www.thl.fi).

6.2 Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskustelut

Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluja pidettiin todella tärkeinä. Vanhempien haastattelujen vastauksissa keskusteluihin liittyen, nousi esiin varhaiskasvatuksen kautta saatava laajempi käsitys omasta lapsesta, hänen osaamisestaan ja taidoista, sekä myös niistä asioista missä lapsi kaipaa harjoitusta. Vanhemmat kokivat keskustelut hyvinä siitä syystä, että niissä on tilaisuus puhua omasta lapsesta ajan kanssa. Lisäksi vanhempien tuntemus lapsestaan koettiin tärkeäksi henkilökunnan haastatteluissa. Varhaiskasvatus- ja esiopetuskeskusteluissa oleellista on varhaiskasvatus- ja esiopetus suunnitelman laatiminen yhteistyössä. Silloin sovitaan yhteisesti tavoitteet ja menetelmät lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Keskustelussa on hyvä mahdollisuus myös tarkastella ja arvioida lapsen siihenastista kehitystä ja oppimista (Koivunen & Lehtinen 2015, 114).

Oleellista keskusteluille oli niiden hyvä henki. Tärkeää on, että vanhempi kokee tulensa aidosti kuulluksi ja esiin nousseista asioista pystytään keskustelemaan (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-34). Henkilökunnan tiimihaastatteluissa vanhempien osallisuutta tuettiin luottamuksellisiin suhteisiin panostamalla, avoimuudella ja vanhempia kunnioittamalla. Kunnioitus on yksi kasvatuskumppanuuden syvimmistä arvoista, joka sisältää niin luottamuksen, kuin avoimuuden. Kaikissa vanhemmilta saaduissa vastauksissa henkilö-kunnan ja vanhempien välinen vuorovaikutus kuvattiinkin edellä mainitulla tavalla. Oleellista on tässä arvioida sitä, toimiiko keskusteluissa aito dialogisuus, eli vuoropuhelu vanhemman ja henkilökunnan välillä (Koivunen & Lehtinen 2015, 115). Kasvatuskumppanuudessa dialogisuuteen kuuluvat suorapuheisuus ja rehellisyys ja se, että tilanteessa on mahdollisuus olla myös eri mieltä asiasta (Kaskela & Kekkonen 2006, 38).

6.3 Vanhempainillat

Yleisesti jokaisessa vanhempien haastattelussa pidettiin hyvänä sitä, että vanhempainilloissa kysellään vanhempien toiveita lapsen päivähoitoon ja esiopetukseen liittyvissä asioissa ja toiminnan sisällöissä. tärkeänä pidettiin myös sitä, että vanhemmat pystyvät vanhempainilloissa tutustumaan toisiinsa. Myös yleisistä ryhmän käytännöistä tiedottaminen ja yhteisten sopimusten tekeminen katsottiin haastatteluissa hyväksi vanhempainillan sisällöksi. Voisiko kuitenkin ajatella, että vanhempiin kohdistuvan tiedottamisen sijasta vanhempainillassa käytäisiin vanhempien kanssa yhteistä arvokeskustelua, jossa vanhemmat otetaan mukaan miettimään ryhmän toimintatapoja ja toimintakulttuuria? Keskustelun sisällöt voivat nousta esiin myös lasten kokemuksista ja lasten maailmasta (Lämsä 2006, 217). Yhteiseen edelle mainitun kaltaiseen arvokeskusteluun viitattiin myös henkilökunnan kyselylomakkeella saadussa vastauksessa. Lisäksi tärkeäksi koettiin keskustelu ryhmän rakenteesta ikäjakaumasta ja päivärytmistä. Vanhempainiltojen määrää pidettiin riittävänä, toisaalta monessa haastattelussa viitattiin siihen, että aikataulujen sovittamisen takia vanhempainilta on jäänyt välistä. Aikataulujen sovittamisen hankaluuksien takia vanhempainiltoja toivottiin lisää. Jos ryhmässä on tapahtumassa suuria muutoksia henkilökunnan tai lasten suhteen vanhempainilta koettiin hyväksi välineeksi tiedottaa näistä muutoksista. Toisaalta on oleellista miettiä huolella, miten vanhempainillalle varattu aika saadaan hyvin ja tehokkaasti käytettyä. On hyvä miettiä, voiko yleisistä asioista tiedottaa kuitenkin jotain muuta viestinnän kanavaa käyttämällä, kuin käyttää vanhempainillan aika niiden läpikäymiseen, jolloin voitaisiin välttää se, että vanhempainilta koettaisiin sisällöltään turhaksi (Lämsä 2006, 106).

6.4 Vanhempien osallisuuden kehittäminen

Koska tässä tutkimuksessa haluttiin ottaa yhdeksi osa-alueeksi vanhempien osallisuuden kehittämisen, tarkasteltiin ja analysoitiin vastauksia myös kehittämisenäkökulmasta. Keskeisiä osallisuuden kehittämisen ja lisäämisen keinoja on Terveystieteiden tutkimuslaitoksen mukaan muun muassa riittävä tiedon saanti (www.thl.fi). Osassa haastatteluilla saaduista vastauksista juurikin puutteellinen tiedon saanti lapsen hoitopäivän kulusta koettiin osallisuuden mahdollisuuksia heikentäväksi tekijäksi. Ymmärrettävästi on hankalaa olla osallisena jostain, mistä ei saa riittävästi tarvitsemaansa tietoa. Teoksessa *Lapsuus hoidossa, 2012* Marjatta Kalliala toteaaakin, että vanhemmat eivät aina tiedä, mitä päiväkodissa tapahtuu (Kalliala 2012, 171).

Kasvatuskumppanuudesta kumpuava avoin vuoropuhelu on tuki lapsen hoidon ja kasvatuksen vastuuta jakavien lasta lähellä olevien kesken. Kun vanhemmalle kerrotaan lapsen hoitopäivän aikana tapahtuneista asioista, kokemuksista ja tunteista vanhempi pääsee osalliseksi lapsensa kokemaan hoitopäivään, jossa ei ole itse voinut olla läsnä (Kaskela & Kekkonen 2006, 21). Tiedonsiirto henkilökunnan välillä, koettiin kyselyvastauksissa tärkeäksi.

Vaikka vanhempien haastatteluissa viestintä –teeman kokonaisvastauksissa päiväkodilta koteihin toteutettava viestintä koetiinkin hyväksi ja siihen oltiin tyytyväisiä, on kuitenkin oleellista miettiä viestinnän tarkoituksenmukaisuutta ja sisältöä (Lämsä 2006, 118). Sähköisten viestintäkanavien lisääntyminen on monimuotoistanut viestinnän mahdollisuuksia, mutta oleellista on huomioda, että kaikki eivät käytä samoja viestinnän kanavia. Vanhempien kanssa olisi hyvä sopia, esimerkiksi vanhempainillassa mitä kanavia viestimiseen käytetään (Lämsä 2006, 123).

Henkilökunnan kyselylomakkeista konkreettisena vanhempien osallisuuden kehittämiskeinona esiin nousi palautelaatikko, johon vanhemmat voivat nimettömästi laittaa palautetta ja toiveita. Vanhemmat saattavat välillä olla huonoja antamaan palautetta spontaanisti, jolloin palautetta voi pyytää vanhemmalta kirjallisesti. Palautetta vanhemmilta voi pyytää myös valmiita avoimia kysymyksiä esittämällä, esimerkiksi: Miten yhteistyömme on toiminut? Avoimella kysymyksellä luotetaan siihen, että vastaajalta löytyy jokin näkökulma kysytyyn asiaan (Koivunen & Lehtinen 2015, 115). Palautteen antamisen kynnystä voidaan helpottaa sillä, että palaute voidaan jättää laatikkoon anonyymisti.

Henkilökunnan kyselylomakkeiden vastauksissa huomioitiin vanhempien osallisuuden kehittämisen mahdollistuminen tekemällä sen eteen yhteistyötä vanhempien kanssa. Tässä tutkimuksessa ei käsitellä kehittämisen mahdollisuuksia enempää, vaan jätetään mahdollisesti tästä tutkimuksesta kumpuavat kehittämistyön avaimet Kartanonpuiston päiväkodin henkilökunnan ja lasten vanhempien käsiin. Toivottavasti tutkimuksella kerätty tieto ja kokemus vanhempien osallisuudesta jäävät elämään päiväkotiyhteisöön ja tutkimusta jatkossa hyödynnetään vanhempien osallisuuden tarkastelussa.

7 POHDINTA

Tutkimusprosessi oli pitkä ja aikaa vievä. Aiheen kypsyttelyn aloituksesta valmiin tutkimusraportin viimeistelyyn kului melko tasan päivälleen vuosi. Koen prosessin olleen arvokas oppimiskokemus, sekä tutkimuksen tekemisen kannalta, että siitä saatujen työvälineiden muodossa. Osallisuuden kehittäminen on varhaiskasvatuksen tulevaisuuden keskeinen osa-alue ja siihen sisältyy niin vanhempien, kuin lapsen osallisuus.

7.1 Tutkimuksen luotettavuus

Haastatteluja tehdessäni pohdin paljon sitä, miten luotettavia ja totuudenmukaisia saamani haastattelujen vastauksen ovat. Mietin omaa asemaani tutkimuksen kohteena olleessa ympäristössä ja sen työyhteisössä, sekä sitä kautta vastausten puolueettomuuteen ja luotettavuuteen. Uskaltavatko vanhemmat rehellisesti kertoa mielipiteensä, koska olen jäsenenä työyhteisössä, johon tutkimus kohdistuu? Oma haastattelutyylini arvioin haastatteluja tehdessäni, ja kiinnitin huomiota omaan puhetyyliini. Kiinnitin erityisesti huomiota siihen, että en johdattelisi vanhempia vastauksissa, vaan lisäkysymyksillä ja tarkennuksilla pyrin puolueettomiin ja relevantteihin vastauksiin. Haastattelukysymyksiä valmistellessani mietin, olisiko mahdollista, että joku haastateltava jälkikäteen kieltäisi oman haastattelunsa käytön tutkimusaineistona. Sen takia päädyin pyytämään jokaiselta haastateltavalta kirjallisen luvan haastattelun käyttöön tutkimuksen aineistona (LIITE 2).

Kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen luotettavuutta on hankala näyttää toteen, silloin, kun on tutkittu ihmisen toimintaa ja ajattelua, kuten tässä tutkimuksessa.. Vaikka tutkiva aihe ei muuttuisi, aineistoa on saatu haastattelemalla ihmisiä, joille ominaista on oppiminen ja ympäristön muutokset. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan peilata teoreettiseen viitekehykseen, jolloin olemassa olevasta tiedosta, voikaan etsiä verrokkia tutkimuksella saatuihin tuloksiin (Kananen 2014, 145). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa valideetti tarkoittaa sitä, että tutkimuksessa on mitattu oikeita asioita ja reliabiliteetti eli tulosten pysyvyys liittyy tutkimuksen toteutukseen. Tutkimuksen pysyvyys tarkoittaa sitä, että uusittaessa tutkimus, saadaan samat tulokset (Kananen 2014, 146-147).

Raportissa esitettyjä teoreettisia viitekehyksiä, eli kasvatuskumppanuutta ja Bronfenbrennerin ekologista teoriaa käytin tutkimusten tulosten analysoinnissa. Analysoin haastatteluilla saamani vastaukset ja etsin niille vastineita teoreettisista viitekehysistä. Vaikka haastatteluilla saadut vastaukset perustuvatkin haasteltujen yksilöiden kokemuksiin, silti monet saadut vastaukset, sekä henkilökunnan luomat suhteet vanhempiin nousevat esiin kasvatuskumppanuuden keskeisistä käsitteistä, eli kuuntelemisesta, kunnioituksesta, luottamuksesta ja dialogista eli vuoropuhelusta. Näitä kasvatuskumppanuuden käsitteitä käsittelen tässä raportissa aikaisemmin kasvatuskumppanuus ja omahoitajuus – kappaleen sisällöissä. Tämän takia voin todeta tutkimukseni validiteetin hyväksi. Reliabiliteettia on hankalampi arvioida, koska haastateltujen henkilöiden kokemukset saattavat muuttua tilanteiden vaihtuessa ja ajan kuluessa, mutta uskon kuitenkin, että uusimalla tämän tutkimuksen saataisiin aikaan vastaavia tuloksia. Kaiken kaikkiaan tutkimuksella saatiin hyviä tuloksia vanhempien kokemasta osallisuudesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä, kuten arjen tilanteista, ilmapiirin rakentumisesta, luottamuksesta ja yhteistyön merkityksestä lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa.

7.2 Tutkimuksella saatu oma ammattiosaaminen

Tällä tutkimuksella saan itse omaan työhöni välineitä vanhempien osallisuuden tukemiseen ja vanhempien huomioimiseen lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelussa ja arvioinnissa. Vanhempia haastatteleamalla sain vahvuutta vanhempien aitoon kohtaamiseen, kuuntelemiseen ja ymmärtämiseen. Omassa ajattelussani vanhempien kokemusten huomioiminen, sekä niistä vanhemmilta kysymisen merkitys kasvoi. Tutkimus on itselleni arvokas, ja se avasi itselleni uusia väyliä tarkastella ja toteuttaa työskentelyäni varhaiskasvatuksessa. Lisäksi opinnäytetyön tutkimusluoteisuus herätti omaa ajatteluani enemmän siihen suuntaan kuinka tärkeää on aidosti kuulla vanhempaa, sekä välttää tekemästä oletuksia vanhemman odotuksista lapsen varhaiskasvatuksen suhteen.

Lastentarhanopettajan ammattieettisten periaatteiden mukaisesti vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä lastentarhanopettaja tukee asiantuntijuudellaan lapsen kehitystä, kasvua ja oppimista. Samaisten periaatteiden mukaan lastentarhanopettajan tehtävänä on edistää vanhempien osallisuutta ja keskinäistä yhteyttä rakentamalla tasavertaista ilmapiiriä vanhempien ja varhaiskasvatuksen työntekijöiden välillä (Lastentarhanopettajan eettiset periaatteet 2005).

Näiden eettisten periaatteiden mukaan työskennellessään lastentarhanopettajana sosionomi AMK tarvitsee teoreettista tietoa niin kasvatuskumppanuudesta, sekä ekologisesta teoriasta, joita tässä raportissa on tutkittu ja esitetty. Kuunnellessaan vanhempia, kysyessään vanhempien toiveita ja mielipiteitä, sekä omaa asiantuntijarooliaan kasvattajana sosionomi AMK lastentarhanopettaja pystyy työskentelemään niin, että lapsen kehitys, oppiminen ja turvallinen kasvu mahdollistuvat. Sosionomi AMK koulutuksen kautta saatu osaaminen erilaisten asiakasryhmien, tässä tapauksessa perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisessa korostaa vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä lapsen hyvinvoinnin tukena.

LÄHTEET

- Alila, K.; Eskelinen, M.; Estola, E.; Kahiluoto, T.; Kinos, J.; Pekuri, H-M. & Polvinen, M. Laaksonen, R. & Lamberg, K. 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Tausta-aineisto varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä valmistelevan työryhmän tueksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014:12.
- Bardy, M. & Känkänen, P. 2005. Omat ja muiden tarinat. Ihmisyyttä vaalimassa. Helsinki: Stakes.
- Bronfenbrenner, U. 1996. The ecology of human development. Experiments by nature and design. Cambridge, MA : Harvard University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E. & Turja, L. 2016. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Järvinen, K. & Mikkola, P. Oletko sä meidän kaa? näkökulmia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen varhaiskasvatuksessa. Pedatieto Oy.
- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa. Aikuisten päätökset ja lasten kokemukset päivähoitosta. Tallinna: Gaudeamus.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Suomen yliopistopaino oy –Juvenes Print.
- Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta. Stakes: Gummerus kirjapaino oy.
- Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja kasvattajille. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Vastapaino: Jyväskylä.
- Laki perusopetuslain muuttamisesta 1040/2014.
- Lapsenoikeuksien yleissopimus 60/1991.
- Lastensuojelulaki 417/2007.
- Lastentarhaopettajaliitto, 2005. Lastentarhanopettajan ammattietiikka. Viitattu 26.6.2016.

Lohjan kaupunki; varhaiskasvatuspalvelut <http://www.esitteemme.fi/lohjan-varhaiskasvatuspalvelut/MailView/> Viitattu 28.11.2015.

Lohjan kaupunki 2011. Kasvatuksen ja opetuksen kehittämisohjelma 2011-2018. http://www.lohja.fi/Liitetiedostot/Sivistys/Lohjan%20kasvustrategian%20kehitt%E4misohjelma_kasvatuksen%20ja%20opetuksen.pdf Viitattu 28.11.2015.

Lämsä, A-L (toim.). 2013. Verkosto vahvaksi. Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Marjanen, P., Marttila, M., Varsa, M. (toim.) 2013. Pienten piirissä. Yhteisöllisyyden merkitys lasten hyvinvoinnille. Jyväskylä: PS-kustannus.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2010. Lapselle hyvä päivä tänään –näkökulmia 2010 –luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto.

Määttä, P. & Rantala, A. 2010. Tavallisen erityinen lapsi. Yhdessä tekemisen toimintamalleja. Jyväskylä: PS-kustannus.

terveyden ja hyvinvoinninlaitos, kasvatuskumppanuus
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus viitattu 5.6.2016.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos, osallisuus
<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus> Viitattu 2.5.2016.

Valli, R. & Aaltola, J. Toim. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineiston keuru: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1> Viitattu 14.5.2016.

Varhaiskasvatuslaki 580/2015.

Venninen, T.; Leinonen, J.; Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa?” Socca - Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus 2011:2.

Weinberger, J.; Pickstone, C. & Hannon, P. 2005. Learning from Sure Start : working with young children and their families. Open University Press: New York.

Opetushallitus 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. 2016. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy:http://www.oph.fi/download/163781_esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Rouvinen-Wilenius, P. & Koskinen-Ollonqvist, P. (toim.) 2011. Tasa-arvo ja osallisuus. Väylä terveyteen. Järjestöt suunnan näyttäjinä. Terveyden edistämisen keskuksen julkaisu: Helsinki. http://www.soste.fi/media/pdf/julkaisut/tasa-arvo_ja_osallisuus_2012.pdf.

Rönkä, A.; Malinen, K. & Lämsä, T. (Toim.) 2009. Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. PS-Kustannus: Juva

Salminen, E. & Tynninen, K. 2011. Omahoitajana päiväkodissa. Omahoitajuus pedagogisena työmenetelmänä. Pedatieto.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) 2012-2015. Toimeenpanosuunnitelma. 2012. Sosiaali- ja terveysministeriö. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74065/URN%3aNBN%3afi-fe201504224670.pdf?sequence=1>.

Saatekirje koteihin opinnäytetyön haastatteluista

Hei kaikki Kartanonpuiston päiväkodin ja – esiopetusryhmien lasten vanhemmat!

Olen Anu Langhed ja työskentelen Kartanonpuiston päiväkodin Lumikellot – ryhmässä lastenhoitajana.

Töiden ohessa opiskelen sosionomiksi Turun ammattikorkeakoulussa.

Opintoihini sisältyy opinnäytetyö, jonka aiheeksi olen valinnut vanhempien osallisuus lapsen varhaiskasvatuksessa. Opinnäytetyöni on tutkimuksellinen opinnäytetyö ja tarkoitukseni on haastatella kerätä teidän vanhempien kokemuksia siitä, miten olette osallistuneet lapsenne varhaiskasvatukseen ja sen suunnitteluun.

Jotta saisin kerättyä opinnäytetyötäni varten mahdollisimman laajan haastatteluaineiston, olisin erittäin kiitollinen, jos löytäisin haastateltavia vanhempia jokaisesta Kartanonpuiston päiväkotiryhmästä, sekä molemmista esiopetusryhmistä. Haastateltavien nimiä en tule julkaisemaan missään opinnäytetyöni vaiheessa, tai valmiissa opinnäytetyössä.

Opinnäytetyöni tulokset ovat jatkossa Kartanonpuiston päiväkodin henkilökunnan hyödynnettävissä toimintaa suunniteltaessa.

Haastattelut tulen toteuttamaan 14.–25.3 välisenä aikana.

Jos haluat jotain lisätietoja opinnäytetyöstäni, tai olet halukas haastateltavaksi, olethan yhteydessä: anu.langhed@edu.turkuamk.fi

Yhteistyöterveisin Anu Langhed

LUPA HAASTATELTAVALTA HAASTATELUMATERIAALIN KÄYTTÖÖN OPINNÄYTETYÖSSÄ

Olen Anu Langhed, sosionomiopiskelija Turun ammattikorkeakoulusta. Opiskelujen ohella työskentelen Lumikellot –ryhmässä lastenhoitajana.

Teen opintoihini sisältyvää opinnäytetyötä täällä työpaikassani. Opinnäytetyön aiheena on Vanhempien osallisuus lapsen varhaiskasvatuksessa Kartanonpuiston päiväkodissa.

Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa on lyhyesti määriteltynä vanhempien osallistumista lapsen varhaiskasvatuksen sisällön ja keskeisten osa-alueiden suunnitteluun ja arviointiin.

Opinnäytetyöhön kerään aineistoa haastattelemalla päiväkodin henkilökuntaa, mutta myös vanhempia. Vanhemmilta kerään haastatteluilla kokemuksia ja näkemyksiä osallisuudesta, ja siihen vaikuttavista asioista ja tilanteista.

Teiltä haastateltavilta haluan pyytää kirjallisen suostumuksen haastattelun käyttämisestä opinnäytetyöni aineistona. Haastattelut tulen käsittelemään luottamuksellisesti, haastateltava anonymiteetti säilyy koko opinnäytetyöprosessin ajan ja opinnäytetyössä ei haastateltaviin viitata tunnistettavasti. Haastatteluista keräämäni aineiston säilytän vain opinnäytetyön tekovaiheen ajan. Lisäksi pyydän lupaa saada nauhoittaa haastattelut, jotta pystyn helpommin analysoimaan keräämääni aineistoa. Nauhoitteet säilytän ainoastaan opinnäytetyön tekovaiheen ajan.

Suostun siihen, että sosionomiopiskelija Anu Langhed saa käyttää haastatteluani opinnäytetyönsä aineistona, sekä nauhoittamaan haastatteluni.

Päivämäärä

Allekirjoitus

Nimenselvennös

VANHEMPIEN TEEMAHAASTATTELUN KYSYMYSRUNKO

Haastattelun aiheena on vanhempien osallisuus lapsen varhaiskasvatuksessa.
Mitä mielestäsi tarkoittaa käsite vanhempien osallisuus?

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Millainen merkitys vasukeskusteluilla on sinulle?

Koetko, että sinulla on varhaiskasvatuskeskustelussa mahdollisuus tuoda esiin omat näkemyksesi ja mielipiteesi lapsestasi ja mieltäsi askarruttavista asioista?

Huomioidaanko varhaiskasvatussuunnitelmassa mielestäsi riittävän hyvin vanhemman näkemys lapsen kehityksestä?

VANHEMPAINILLAT

Millaisia asioita vanhempainilloissa mielestäsi tulisi käsitellä?

Koetko, että vanhempainilloissa on sinulla vanhempana mahdollisuus osallistua lapsesi varhaiskasvatuksen suunnitteluun?

ARJEN KOHTAAMISET, VUOROVAIKUTUS JA KASVATUSKUMPPANUUS

Onko arjen kohtaamisissa, eli lapsen tuonti- ja hakutilanteissa mielestäsi pääsääntöisesti riittävästi aikaa keskustelulle varhaiskasvatuksen työntekijän kanssa?

Saatko näissä arjen tilanteissa riittävästi haluamaasi tietoa lapsen päivän kuluista?

Miten arjen tilanteissa pystyt osallistumaan lapsen varhaiskasvatukseen?

Miten kuvailisit vuorovaikutusta päivähoidon työntekijöiden kanssa?

PERHEVIERAILUT

Onko teillä käyty perhevierailulla ja koitko vanhempana hyötynneesi perhevierailusta jotenkin ja miten?

TAPAHTUMAT JA TEEMAT JA VIESTINTÄ

Millaista toimintaa päiväkodissa voisi olla, johon vanhempienkin olisi mahdollisuus osallistua?

Miten päiväkotitoiminta voisi viestittää paremmin toiminnastaan ja tapahtumistaan?

OSALLISUUDEN KEHITTÄMINEN

Millä tavoin haluaisit lisätä osallistumisen mahdollisuuksiasi?

HENKILÖKUNNAN TIIMIHAASTATTELU

Tiimihaastattelu Kartanonpuiston päiväkodin henkilökunnalle: Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa.

Opinnäytetyötäni varten tarvitsen myös teiltä haastattelun vanhempien osallisuuden kokemuksista. Haastattelu tehdään työtiimin kanssa yhdessä.

Palautus kahvihuoneen pöydälle, nimelläni varustettuun kirjekuoreen viimeistään 30.3.

Terveisin Anu Langhed

KYSYMYS 1.

Mitä vanhempien osallisuus mielestänne tarkoittaa ja mikä merkitys sillä on työssänne?

KYSYMYS 2.

Millä tavoin vanhempien osallisuus ryhmässänne toteutuu tällä hetkellä?

KYSYMYS 3.

Miten tiiminä tuette vanhempien osallisuutta?

KYSYMYS 4.

Millä tavoin vanhempien osallisuutta voisi mielestänne lisätä ja kehittää?

Kiitos vastauksista 😊